



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2013. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

BÜYÜK DAİRE

ALLEN – BİRLEŞİK KRALLIK DAVASI

(Başvuru no. 25424/09)

KARAR

STRAZBURG

12 Temmuz 2013

Bu karar kesindir fakat yazınsal düzeltmelere tabi tutulabilir.

Allen – Birleşik Krallık davasında,

Büyük Daire olarak toplanan İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi:

Dean Spielmann, *Başkan*,

Josep Casadevall,

Guido Raimondi,

Ineta Ziemele,

Mark Villiger,

Isabelle Berro-Lefèvre,

Khanlar Hajiyeve,

David Thór Björgvinsson,

Ján Šikuta,

George Nicolaou,

András Sajó,

Ledi Bianku,

Zdravka Kalaydjieva,

Vincent A. De Gaetano,

Paul Lemmens,

Paul Mahoney,

Krzysztof Wojtyczek, *yargıçlar*

ve Michael O’Boyle, *Yazı İşleri Müdür Yardımcısı*’ndan oluşmuş;

14 Kasım 2012 ve 22 Mayıs 2013 tarihlerinde gizli olarak müzakere ettikten sonra,

Son belirtilen tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Dava, bir İngiliz vatandaşının, Bayan Lorraine Allen’in (“başvurucu”) 29 Nisan 2009 tarihinde İnsan Hakları ve Temel ve Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi’nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığına karşı Mahkeme’ye bir başvuru (no. 25424/09) yapmasından kaynaklanmıştır.

2. Adli yardım verilen başvuru, Wigan’da bulunan bir hukuk firması olan Stephenson tarafından temsil edilmiştir. Birleşik Krallık Hükümeti (“Hükümet”), Dışişleri Bakanlığı’ndan kendi görevlisi olan Bayan Y. Ahmed tarafından temsil edilmektedir.

3. Başvurucu, beraat etmesinin ardından adli hata nedeniyle kendisine tazminat ödenmesini reddeden kararın, Sözleşme’nin 6. maddesinin 2. fıkrası kapsamındaki masum sayılma hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

4. 14 Aralık 2010 tarihinde başvuru Hükümet’e iletilmiştir. Ayrıca, başvurunun kabul edilebilirliği ve esasının aynı zamanda hükme bağlanmasına da karar verilmiştir (29. maddenin 1. fıkrası).

5. 26 Haziran 2012 tarihinde, L. Garlicki, D. Björgvinsson, N. Bratza, G. Nicolaou, L. Bianku, Z. Kalaydjieva, - De Gaetano ve Yazı İşleri Müdürü T.L. Early'den oluşan Dördüncü Bölüm'ün bir Dairesi, Büyük Daire lehine yargılama yetkisinden vazgeçmiş olup, davanın tarafları vazgeçmeye itiraz etmemiştir (Sözleşme'nin 30. maddesi ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 72. maddesi).

6. Büyük Daire'nin oluşumu, Sözleşme'nin 26. maddesinin 4. ve 5. fıkraları ile İçtüzüğü'nün 24. maddesine göre belirlenmiştir.

7. Başvurucu ve Hükümet başvurunun kabul edilebilirliği ve esası hakkında birer bildiri vermişlerdir.

8. 14 Kasım 2012 tarihinde Strazburg'daki, İnsan Hakları Binası'nda aleni bir duruşma yapılmıştır (Mahkeme İçtüzüğü'nün 59. maddesinin 3. fıkrası).

Mahkeme'de bulunanlar:

(a) *Hükümet için*

Bayan Y. AHMED,

Bay J. STRACHAN,

Bay C. GOULBOURN,

Bay G. BAIRD,

Ajan,

Avukat,

Danışman;

(b) *başvurucu için*

Bay H. SOUTHEY QC,

Avukat.

Mahkeme, Bay Strachan ve Bay Southey tarafından yapılan sunumları ve kendisi tarafından sorulan sorulara verdikleri cevapları dinlemiştir.

OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

9. Başvurucu 1969'da doğmuştur ve Scarborough'da yaşamaktadır.

A. Ceza mahkûmiyeti

10. Başvurucu, 7 Eylül 2000 tarihinde, dört yaşındaki oğlunu, Patrick'i, öldürmekten dolayı Nottingham Kraliyet Ağır Ceza Mahkemesi'nde, jüri tarafından mahkûm edilmiştir. Başvurucu üç yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

11. Başvurucunun yargılanmasında, oğlunun maruz kaldığı yaralanmaların sarsma veya darbe sonucu ile uyumlu olduğuna dair tıp

uzmanları tarafından tanıklık yapılmıştır. Mahkûmiyet; ensefalopati, subdural kanama ve retinal kanamadan oluşan üçlü kafa içi yaralanma bulgusunun yasadışı güç kullanımının ya tanısı ya da en azından çok büyük ihtimalle kullanıldığının göstergesi anlamında olmak üzere, “kaza dışı kafa travması” (“KDKT”) olarak da bilinen “sarsılmış bebek sendromu” ile ilgili kabul gören hipoteze dayandırılmıştır. Başvurucunun oğlunun ölümü ile ilgili davada, her üç bulgu da mevcuttur.

12. Başvurucu, mahkûmiyet kararına karşı, yargılanmanın hemen sonrasında, temyiz başvurusunda bulunmamıştır.

B. Mahkûmiyetin iptali

13. Uzman tıbbi tanıklıklara dayanan dosyaların yetkililer tarafından incelenmesinin ardından, başvuru süresi geçtikten sonra kararı temyiz etmek için başvurmuş ve başvurusu kabul edilmiştir. Temyiz başvurusu, KDKT üçlü yaralanmasının, KDKT dışında başka bir nedene dayandırılabilceğini öneren yeni tıbbi kanıtlar temel alınarak, KDKT ile ilgili kabul gören hipotezin sorgulanmasına dayandırılmıştır.

14. Başvurucu cezasının on altı ayını çektikten sonra belli olmayan bir tarihte cezaevinden salıverilmiştir.

15. Temyiz yargılamaları kapsamında İstinaf Mahkemesi (Ceza Bölümü) (“İMCB”) bazı tıp uzmanlarının açıklamalarını dinlemiştir. 21 Temmuz 2005 tarihinde, Mahkeme başvurusunun mahkûmiyet hükmünü, kesin olmadığı gerekçesiyle iptal etmiştir.

16. Temyiz aşamasındaki delilleri inceleme görevi çerçevesinde, Mahkeme aşağıdakileri not etmiştir:

“70. ... Bu nitelikteki genel konular hususunda, iki saygın tıp görüşü arasında esaslı bir farklılığın olması halinde, bizim kanımıza göre, Ceza İstinaf Mahkemesi bu sorunların çözülmesi bakımından çoğu zaman uygun bir yer olmayacaktır. Bu Mahkeme’nin (bizim de) odak noktası, aşağıda belirttiğimiz yeni kanıtlara dayanan temyizde yapılacak olan testi akılda tutarak, mahkûmiyet hükmünün kesinliğine karar vermek olacaktır. Bu, bu tür farklılıkların yargılamada çözülemeyeceği anlamına gelmez. Yargılamada bu tür sorunlar ortaya çıktığında, davada mevcut bütün delillere dayanarak bu sorunları maddi bir sorun olarak çözmek (bir ceza davasında) Jüriye ve (bir hukuk davasında) yargıca düşer ...”

17. Başvurucunun davasının olgusunun değerlendirilmesine dönülürse, Mahkeme, mahkûmiyet hükmünün kesin olup olmadığına karar vermenin kendi görevi olduğunu tekrar vurgulamıştır. Mahkeme aynı zamanda, belli zorluklar içeren davalarda, kanıtların duruşmada verilmesinin, dava jürisinin mahkûmiyet kararına ulaşmasını makul olarak etkileyip etkilemediğini hususunda, *Pendleton* davasında (bakınız aşağıda 47. paragraf) Cornhill Lordu Bingham tarafından getirilen testi akılda tutmanın önemli olduğunu not etmiştir. Mahkeme şöyle devam etmiştir:

“143. ... Bu temyizde, duruşmada sunulan kanıtlar ile Kraliyet Avukatı tarafından ileri sürülen kanıtlar, [başvurucu] aleyhine kuvvetli deliller olduğunu göstermektedir. [Kraliyet Avukatı’nın] üçlü bulgunun saptandığı ve bu bulguya zarar verecek herhangi bir girişimin spekülasyona dayandığı sunumu etkili bir sunumdur. Kanıtlar [başvurucu] aleyhine ne kadar kuvvetli de olsa, mahkûmiyet hükmünün kesinliği hakkında kaygılarımız bulunmaktadır.”

18. Mahkeme, görüşler arasındaki farklılıkları not ederek, uzmanlar tarafından başvuru ve Kraliyet Avukatı lehinde verilen tıbbi kanıtları incelemiş ve aşağıdaki saptamaları yapmıştır:

“144. İlk olarak, itiraz başvurusunu reddetmek için, [Kraliyet Avukatı’nın] [başvurucunun uzmanı] Dr. Squier’in tanıklığını tamamen reddetmemiz gerektiğini yönündeki sunumunu kabul etmek zorundayız...”

145. ... [Kraliyetin uzmanı] Dr. Rorke-Adams’ın kanıtlarına nazaran Dr. Squier’in açıklamalarını kabul ettiğimizi söylemekten uzağız. Gerçekten, görüşlerinin karşısında yer alan kanıtların ağırlığı dikkate alındığında, Dr. Squier’n haklı olup olmadığı konusunda çekincelerimiz vardır. Fakat aynı derecede, davanın bütün koşullarında, davadaki bütün delillerin ışığında jürinin değerlendirmek zorunda olduğu husus, bu görüşler arasındaki farklılıklardır.

146. İkinci olarak, retinal kanama bulgusu, güçlü bir sarsma kanıtı olmasına rağmen, bizzat sarsma tanısı değildir. Her ne kadar ikisinin birlikte değerlendirilebileceğini kabul etsek de, subdural kanamanın temeli çürürse, retinal kanama bulguları boşluğu doldurmaz. Bir de ayrıca, Dr. Adams’ın [başvurucu bakımından] ambulans ekibi tarafından görülen gözbebeklerinin sabit ve büyümüş olmasının o sırada beyin ödeminin işareti olduğu görüşünde haklı olup olamayacağı konusu vardır.

147. Üçüncü olarak, hâlihazırda üçlü yaralara neden olmak için gerekli gücün derecesinin çoğu durumda sadece sertçe dokunmadan daha fazla olacağını belirtmiş olmamıza karşın, kanıtlar, yaraların kullanılan gücün derecesine karşılık gelmediği nadir vakalar olabileceğini göstermektedir. Böyle nadir vakalarda (belki çok nadir vakalarda) çok az bir gücün katastrofik yaralara neden olabilmesi en azından mümkündür.”

19. Davadaki klinik kanıtların önemini vurgulayarak, Mahkeme şöyle devam etmiştir:

“150. ... Özetle, [başvurucu] dikkatli ve ilgili bir anne olarak tanımlanmıştır. Patrick için kaygılandığından dolayı gece geç vakitte Dr. Barber’ı çağırmıştır. Dr. Barber başvuru ve kontrolü olarak tanımlanmıştır. Savcılığın yargılamadaki iddiası, Dr. Barber’ın evden ayrılmasıyla [başvurucunun] acil servise telefon ettiği sabah 2.30 arasında Patrick’i şiddetle ve hukuka aykırı olarak sarsmış olması gerektiği yönündedir. Bizim kanımıza göre, başın, yüzün veya vücudun herhangi bir bölgesinde morarma bulgusunun olmamasıyla birleşen bu öykü ve üçlü yaralanma dışında herhangi bir kırık veya diğer işaretin olmayışı, savcılığın, kendisi bir hipotez olan, üçlü yaralanmanın hukuka aykırı bir saldırıya dayandığı iddiasına kolayca uymamaktadır.”

20. Mahkeme şu sonuca varmıştır:

“152. Daha önce söylediğimiz üzere Kraliyet Avukatı’nın kanıtları ve argümanları güçlüdür. [Başvurucu] lehine çağrılan tanıkların, ikna olmamamız açısından Patrick’in

yaralarının alternatif nedenlerini tanımlamadıklarının farkındayız. Fakat bu temyiz aşamasında sadece üçlü bulgu bulunmaktadır ve kanaatimize göre klinik kanıtlar KDKT'yi göstermemektedir. Hâlihazırda açıklanan nedenlerden dolayı, burada belki de üçlü bulgunun kendisi belirsizdir. Her halde, bu temyiz incelemesinde kanıtlara ilişkin kanaatimize göre, sadece üçlü yaralanmanın varlığı tek başına otomatik olarak veya zorunlu olarak KDKT tanısına götürmez.

153. Yargılamadaki temel konu, [başvurucunun], hukuk dışı güç kullanarak oğlu Patrick'in ölümüne neden olup olmadığıdır. Ölüm nedenine ve üçlü bulguya neden olunması için ne derecede güç kullanmak gerektiğine ilişkin dinlediğimiz yeni kanıtların, jürinin mahkûmiyet kararını makul olarak etkileyip etkileyemeyeceğini kendimize soruyoruz. Belirtilen bütün nedenlerle, etkileyebileceği sonucuna varıyoruz. Bu nedenle mahkûmiyet hükmü kesin değildir ve bu itiraza izin verilmelidir. Mahkûmiyet hükmü iptal edilmelidir.”

21. Yeniden yargılama kararı verilmemiştir.

C. Tazminat Talebi

1. Devlet Bakanının kararı

22. Mahkûmiyetin iptal edilmesinin ardından, başvuru, 1988 tarihli Ceza Yargılaması Kanunu'nun 133. bölümüne uygun olarak adli hata nedeniyle tazminat istemiyle Devlet Bakanı'na başvurmuştur (“1988 tarihli Kanun” – bakınız aşağıda paragraf 49-53).

23. 31 Mayıs 2006 tarihli bir mektup ile Devlet Bakanı'nın, başvuru davasında tazminat hakkının ortaya çıktığı görüşünü taşımadığı konusunda başvuru avukatı bilgilendirilmiştir. Mektupta aşağıdakiler not edilmiştir:

“İçişleri Bakanı, müvekkilinizin Kanun'un 133(1) bölümünde yer alan kanuni şartları yerine getirmede görüşündedir; çünkü, İstinaf Mahkemesi tarafından değerlendirilen tıbbi kanıtlar yeni bir olguyu ortaya çıkarmamıştır ... İçişleri Bakanı'nın görüşü, üçlü yaralanmaya neden olmak için gerekli gücün derecesi hakkındaki bu yeni tıbbi kanıtın yeni veya yeni keşfedilmiş bir olgu olmadığı yönündedir; daha ziyade, bu kanıt bir üçlü yaralanmaya neden olmak için gerekli gücün derecesi hakkında değişen tıbbi görüşü göstermektedir ve yeni olgudan ziyade başından beri bilinen olguların yeni kanıtı olarak sınıflandırılabilir.”

2. Yüksek Mahkeme'nin kararı

24. Başvuru ardından 1988 tarihli Kanunun 133. bölümü altında kendisine tazminat ödenmesini reddeden karara karşı yargısal denetim süreci başlatmıştır. Kendisinin, Kanun'un söz konusu bölümünde düzenlenen ölçütleri yerine getirdiğini ileri sürmüştür.

25. Talep, Yüksek Mahkeme tarafından 10 Aralık 2007 tarihinde reddedilmiştir. Yargıç aşağıdaki sonuçlara varırken, başvuru mahkûmiyeti kararını bozan İstinaf Mahkemesi Ceza Bölümü'nün yaklaşımını ele alarak incelemesine başlamıştır:

“21. ... (1) Mahkeme Pendleton testini uygulamıştır ve dinlediği delillerin ortaya çıkardığı karmaşık tıbbi sorunları kendisi hükme bağlamamıştır; (2) verdiği bütün karar, dinlediği delillerle, eğer jüri kabul ederse, davacıyı beraat ettirmesi için jüriyi yönlendirmektir; (3) bu sonuca karşın, Mahkeme, Kraliyet Avukatı’nın iddiasının güçlü olduğu görüşündedir. Bu çıkarımının, söz konusu kanıtı dayanarak, yeni yargılamadan sonra, bir yargıcın jüriyi davacıyı beraat ettirmeye yönlendirmekle yükümlü olduğu önermesi ile tutarlı olmasını anlamıyorum; (4) İstinaf Mahkemesi tarafından incelenen ve verdiği karara yol açan materyal, olgu ve görüşlerin karmaşık bir bileşimidir.”

26. Yargıç, İMCB’nün yeniden yargılama kararı vermemekle birlikte, başvurunun o zamana kadar cezasını çekmiş olacağı, herhangi bir yeniden yargılamanın anlamsız olacağı ve kamu çıkarı bulunmayacağı için, yeniden yargılamanın önemli olmadığını görüşünü taşıdığını gözlemlemiştir.

27. Yargıç, başvurunun tazminat talebini değerlendirmeye geri dönerek, başvurunun, sonradan bozulan mahkûmiyetinin sonucunda cezalandırmaya maruz kaldığının taraflarca kabul edilmesine karşın, talebinin geri kalan unsurlarının 133. bölüm uyarınca tartışma konusu olduğunu not etmiştir. Yargıç aşağıdaki gibi devam etmiştir:

“29. 133. bölümün yorumu Lordlar Kamarası tarafından *R (Mullen’in başvurusu hakkında) – İçişleri Bakanı* [bakınız aşağıda 54-62 paragraflar] davasında incelenmiştir. Lord Bingham ve Lord Steyn arasında iyi bilinen bir görüş ayrılığı bulunmaktaydı. O davanın olguları, mevcut davanın olgularından oldukça farklıdır ve kararın *hüküm fıkrası* bu talebin çözümüne yardımcı olmaz. Çünkü en yalın haliyle Mullen’nin mahkûmiyetinin dayandığı nedenlerin iptal edilmesi soruşturmaya, yargılamanın yürütülmesine veya yargılamaya yol açan delillere ilişkin değildi, bu nedenle 133. bölüm kapsamında tazminata hak kazanmamıştır. Bu davanın ayrıcalığı, davanın hiçbir aşamasında Mullen’in mahkûm edildiği suçtan dolayı aslında masum olduğunu ileri sürmemiş olmasıdır.”

28. Yargıç, Devlet Bakanı’nın tazminatı ret gerekçesinin, yeni veya yeni keşfedilen bir olguya ilişkin aşırı derecede dar bir görüşü yansıttığını kabul etmiştir. Yargıç, tıbbi görüş ile olgu arasındaki ayrımı çizmenin olağanüstü zor olduğunu ve talebin geri çevrilmesinin, klinik bulgular yanında sadece tıbbi görüşün değişmesine dayanması nedeniyle, davacının tazminat talebinin reddedilmesinin ciddi derecede adaletsiz olacağını düşünmektedir. Öte yandan, eğer Devlet Bakanı farklı gerekçe ile tazminat başvurusunda aynı kararı vermekle yükümlü ise, tekrar değerlendirmesi için geri göndermenin hiçbir anlamı olmayacağından, başvurunun talebi bakımından klinik bulgular belirleyici değildir.

29. Yargıç, başvurunun avukatının; müvekkilinin mahkûm olduğu suç isnadından masum olduğunu kanıtlamasının gerekli olmadığına ilişkin açıklamaları ile müvekkilinin sadece suçla ilgili jüriyi beraat kararı vermeye sevk edebilecek ya da etmesi gereken bir şüphe bulunduğunu gösterebilmesi halinde tazminat talebinin kabul edilmesi gerektiğinin, Yüksek Mahkeme’de tartışılabilir olmadığı iddiasını kayıt altına almıştır. Yargıç bu kabulün kaçınılmaz ve ilke olarak *R (Clibery’nin başvurusu hakkında) – İçişleri Bakanlığı* [2007] EWHC 1855 Admin davasında, İngiltere ve Galler

Başyargıcı'nın aşağıda belirtilen gözlemlerinin ışığında doğru olduğu görüşündedir:

"41. ... 'Lord Bingham [*R (Mullen)* davasında] ... her birinin, 1988 tarihli Kanun'un 133. bölümünde yer alan "adli hata" tanımı içine girdiğini düşündüğü, iki değişik durumu incelemiştir. İlki, davacının mahkûm edildiği suçtan dolayı masum olduğunu gösteren yeni kanıtların bulunması halidir. Bu durumlarda, söz konusu olgular jüri önüne gelmiş olsaydı, davacının mahkûm *edilmeyecek* olacağını söylemek mümkündür. İkincisi, dava sırasında ortaya *çıkmamış olması gereken* ve adil yargılanma hakkını, davacının "hatalı mahkûm" edildiğinin söylenmesini mümkün kılacak derecede ihlal eden fiil ve ihmallerin bulunması halidir. Bu durumlarda davacının mahkûm edilmemiş *olması gerektiğini* söylemek uygun olur."

30. Yargıç şöyle devam etmiştir:

"42. [başvurucunun avukatı] Bay Southey bana masumiyet karinesi ile ilgili Strazburg öğretisinden bahsetmemiştir. Bu konuya ilişkin herhangi bir karara varmıyorum. Avukat bu konu ile ilgili görüşünü başka bir zamana saklamıştır. Buna tabi olarak, jürinin farklı bir sonuca ulaşabilme ihtimalini "makul şüphenin ötesinde bir adli hata bulunduğu" şeklinde göstermek, bana bir davayı kanun dilinin dışında nitelendirmek gibi görünmektedir. Lord Bingham'ın usul hatası konusundaki görüşleri, kanıt kaynaklı adli hata davalarında hiçbir dayanağa sahip değil gibi görünmektedir. Kanıt kaynaklı adli hata davalarında gerekli olan şey, yeni veya yeni keşfedilmiş olgunun bir adli hata bulunduğunu makul şüphenin ötesinde göstermesidir. Bütün saptanan, yeni deliller mevcut olsaydı, doğru yönlendirilen bir jürinin farklı bir sonuca ulaşabileceği olduğundan, böyle bir adli hata bulunduğu gösterilmemiştir."

31. Yargıç ayrıca şunları gözlemlemiştir:

"44. Sanığın sorgulamada veya duruşmada hiçbir açıklama yapmadığı – ve sanık aleyhindeki tek delilin tek bir tanık olduğu – bir davada, sanığın destekleyici delil olan susmasıyla birlikte, bu tanıklığa dayanılarak mahkûm edildiği bir dava düşünün. Hatalı saik veya kısaca hata nedeniyle bu tek tanığın açıklamalarının tamamen yanlış olduğu sonradan gösterilirse, sanığın suçlu olup olmadığına gerçekte hiç karar verilmemiş de olsa veya suçlu olup olmadığı asla bilinmese de, davacının davasında adli bir hata olmuş olabileceği en azından tartışılabilir olacaktır. Fakat bu önerme bu davacıya bir fayda sağlayamaz. İstinaf Mahkemesi ve dava jürisi tarafından dinlenen tıbbi açıklamalarının gösterdiği üzere, davacı aleyhine güçlü deliller vardır. Savcılığın iddianamesinin ya da işin doğrusu bütün delillerin sonucunda, İstinaf Mahkemesi'nin açıkça belirttiği görüşüne göre, bu konuda karar vermek jüriye aittir ..."

32. Yargıç şu sonuca varmıştır:

"45. İstinaf Mahkemesi'nin [*Clibery* davasındaki] kararından alıntı yaptığım pasajların gösterdiği üzere, duruşmada sunulan deliller göz önünde tutulduğunda, yeni kanıtın, bir jürinin davacıyı haklı olarak beraat ettireceği olasılığını yaratması Mahkeme'nin tek verdiği karar olmuştur. Bu saptama, bu davada adli hata olduğunun makul şüphenin ötesinde gösterilmesi beklentilerini karşılamamaktadır. Sonuç olarak ve bu yalın gerekçe ile talebi reddediyorum."

3. *İstinaf Mahkemesi'nin kararı*

33. Başvurucu itiraz etmiştir. 15 Temmuz 2008 tarihinde İstinaf Mahkemesi (Hukuk Bölümü) itirazı reddetmiştir. Mahkeme kararını veren Yargıç Lord Hughes, incelemeye, başvurucunun mahkûmiyetini iptal eden İMCB'nün yaklaşımını özetleyerek başlamıştır. Yargıç, başvuru aleyhinde güçlü deliller olmasına karşın, Mahkeme'nin hükmün kesinliği konusunda kaygı taşıması bağlamında, İMCB kararında ifade edilen sonuçlara atıfta bulunmuştur. Yargıç şöyle devam etmiştir:

“17. ... Yeni kanıt durumunda bir mahkûmiyet hükmünün kesinliği kararını vermek bizzat Mahkeme'nin görevidir; yeni kanıtın jürinin görüşleri üzerinde nasıl etki yapabileceği kararını vermek ise, mahkemeye düşmez; fakat zor bir davada mahkeme şimdi mevcut olan kanıtın jürinin mahkûmiyet kararını makul olarak etkileyip etkilemeyeceğini sorgulayarak, geçici görüşünün doğruluğunu test etmeyi yararlı bulabilir. Mevcut davada, İMCB'nün son yaklaşımı benimsediği ve kararını esas olarak, tıbbi kanıtın jüriye sunulup dinlenseydi nasıl bir etkisinin olabileceğine dayandığı açıktır... Mahkeme'nin bu davada, klinik bulguların doğru yorumu konusunu, kendisinin değil, yarışan uzman görüşleri dinleyen bir jürinin çözebileceği ve çözmesi gerektiğini kabul ettiğine hiç şüphe yoktur. Bu yaklaşımı benimseyen Mahkeme, jüri tarafından dinlenmiş olsaydı, şimdi mevcut olan kanıtların farklı bir sonuca yol açabileceğine karar vermiştir.”

34. İMCB'nün yeniden yargılama kararını vermemesini Yargıç Hughes aşağıdaki şekilde yorumlamıştır:

“18. ... Başvurucu, temyiz öncesi cezasını çekmiştir ve üzerinden büyük bir zaman geçmiştir. Mahkûmiyet, yargılamadan kısa bir süre sonra bu nedenlerle iptal edilmiş olsaydı, yeniden yargılama yapılacağı kesin olduğu için, Kraliyet Avukatı'nın, bu koşullar nedeniyle, yeniden yargılama için hiçbir başvuru yapmamış olması anlaşılabilir.”

35. Yargıç “adli hata”nın anlamını incelemiş ve *R (Mullen)* davasında Lord Bingham ile Lord Steyn arasındaki yaklaşım farklılıklarını şöyle özetlemiştir:

“21. ... Lord Steyn ... ‘adli hata’nın bu kapsamda sanığın masumiyetinin kabul edilmesi anlamına geldiği sonucuna varmıştır. Lord Bingham, ... bu soru hakkında herhangi bir görüş belirtmemiştir; fakat bu yorumu “kabul etmekte tereddüt ettiğini” açıklamıştır. Kendisi, masumiyet kanıtlansın ya da kanıtlanmasın, “adli hata”nın bu bağlamda yargılama sürecinin ciddi yetersizliklerine kadar genişlediğini kabul etmeye hazırdır.”

36. Öte yandan, Yargıç Hughes, Bay Mullen'in talebini oybirliğiyle reddeden Lordlar Kamarası'nın kararını dikkate alarak, Yargıç Lord Steyn ve Lord Bingham'ın farklı yorumlarının karar açısından mutlaka gerekli olmadığını açıklamıştır.

37. Yargıç Hughes, başvurucunun masumiyetinin, mahkûmiyeti iptal eden İMCB kararında makul şüphenin ötesinde veya kesin olarak gösterilmediğini başvurucunun avukatının kabul ettiğini not etmiştir. Yargıç, bu nedenle, Lord Steyn'nin 1998 tarihli Kanun'un 133. bölümüne ilişkin yorumunun doğru olması halinde, başvurucunun talebinin kabul

görmeyeceğini gözlemlemiştir. Öte yandan, başvurucunun sunumuna göre Lord Bingham'ın yaklaşımı kabul edilmeli ve bu yoruma dayanılarak talebi kabul görmelidir; çünkü davasındaki yargılama sürecinde bir şeyler tamamen yanlış gitmiştir. Lord Bingham'ın *R (Mullen)* davasındaki yorumunu inceleyen Yargıç aşağıdaki açıklamaları not etmiştir:

“26. ... [Lord Bingham'ın] dikkate almaya hazır olduğu geniş “adli hata” yorumunun en önemli özelliğinin, ‘yargılamaların yürütülmesinde... bir şeylerin ciddi olarak yanlış gitmesi’ olduğu açıktır...”

38. Yargıç aşağıdaki şekilde devam etmiştir:

“27. Mevcut davada yargılamanın yürütülmesinde, ciddi şekilde ya da başka türlü, yanlış giden hiçbir şey yoktur. ‘Kusurlu uzman kanıtı’na gelince, Lord Bingham'ın, duruşma sırasında vicdani olarak verilen ve sağlam uzmanlığa dayanan kanıtı dikkate almamış olduğu açıktır. Bu duruşmadaki uzman tanıklık aleyhine en fazla söylenebilecek şey, yeni tıbbi araştırma ve/veya düşünce ışığında bu tanıklığın düzeltilmesi ihtiyacı olabilir. Her halde, duruşma sırasında verilen uzman tanıklığın, bu sınırlı anlamıyla bile, kusurlu olduğu gösterilmemiştir. Alıntı yaptığım İMCB kararının pasajlarının gösterdiği üzere, bu Mahkeme'nin kararı, farklı tıbbi görüşlerin bir jüri tarafından çözülmesi gerektiğinden daha fazla bir şey söylememektedir. Jüriye, üçlü yaralanmanın hukuka aykırı öldürme tanısı olduğunu gösteren bir tıbbi mutabakat da sunulmamıştır. Başvurucunun çağırdığı tıp uzmanı, üçlü yaralanmanın hukuka aykırı öldürme ile uyumlu olduğunu kabul etmekle birlikte, mutlaka öyle olduğu çıkarımına itiraz etmiştir. Temyize izin verilmiştir, çünkü aradan geçen yıllar boyunca başvuru lehindeki görüşler daha da güç kazanmıştır ve bu görüşler, jürinin işitmediği ve tanıklığa ilişkin açık şüphelerine karşın, artık, İMCB'nün tamamen reddetmediği Dr. Squier'in tanıklığı ile de desteklenmektedir.

28. Aynı gerekçelerle, İMCB'nün kararının, yeni kanıtların ortaya çıkmasıyla başvurucunun hesap vermesi gereken hiçbir suçlama kalmadığı anlamına gelmediğine kuşku yoktur ...”

39. Yargıç, ardından, seçkin uzmanlar arasındaki anlaşmazlığın, yargılamaya devam etmenin mantıksız ya da tehlikeli olduğu sonucuna yol açabileceği durumları tartışmıştır. Yaralardan çıkarılabilecek sonuçlar üzerinde uzmanların uzlaşmadığı hallerde, davanın jüriden alınması gerektiğine işaret eden hiçbir içtihat olmadığını not etmiştir. Aksine, cezai delil standartlarını akılda tutan Yargıç, bu anlaşmazlıklarının çözülmesinin, jüri görevinin önemli bir parçası olduğunu düşünmüştür. Bu nedenle şu sonuca varmıştır:

“29. Mevcut davada, yeni kanıt uyarınca jüriye gidecek bir durum olmadığını söyleyecek hiçbir temel yoktur. Bundan başka, eğer mahkeme (artık) suçlanması gereken bir durum olmadığını kastetmişse, bunu daha açık kelimelerle belirtmelidir. Tam tersine, Mahkeme'nin sürekli tekrarladığı, yarışan tıbbi görüşleri değerlendirmenin jürinin meselesi olduğu açıklamaları, tıbbi delillerin yeni durumu nedeniyle isnat edilecek hiçbir suçlama olmadığı bulgusu ile tamamen tutarsızdır. Benzer şekilde, denetim yoluyla Pendleton testinin yapılması, yeni kanıt biliniyorsa davanın jüriye asla gitmemesi gerektiği bulgusuyla çelişmektedir.

30. Bu koşullar altında, Lord Bingham'ın taraftar olduğu 133. bölümün yorumuna göre bile, bu iddianın başarılı olamayacağı net sonucuna ulaşmaktayım ...”

40. Bu koşullarda, 133. bölümle ilgili Lord Bingham ve Lord Steyn tarafından telaffuz edilen yorum farklılığının çözülmesi gerekli olmamasına karşın, yargıç yine de, *diğer görüşler arasında*, aşağıdakileri not ederek Lord Steyn'in yaklaşımı lehine tercih açıklamıştır:

“40 iii) İMCB'nün normal olarak suçluluk veya masumiyet sorusunu değil, sadece mahkumiyet hükmünün kesinliğini incelediğini elbette ki kabul etmeme karşın, mahkum edilmiş bir sanığın masumiyetinin yeni veya yeni keşfedilmiş bir olgu sonucunda makul şüphenin ötesinde gerçekten gösterildiği haller, bu mahkemede kanıtlanabilecektir ve bütün durumlarda, karar bunun böyle olduğunu açıklığa kavuşturacaktır... Bana öyle geliyor ki bu bölümün kullanılması, [adli hatanın] geniş tanımı kabul edilirse gerçek zorluklar doğuracaktır; çünkü o zaman, yeni kanıt nedeniyle mahkûmiyetin iptal edildiği her davada, 133. bölüm ölçütü olan hata şartının makul şüphenin ötesinde kanıtlanıp kanıtlanmadığını veya sadece mahkûmiyet hükmü kesin olmadığı için ortaya çıkan bir şüphe durumu olup olmadığını sormak gerekli hale gelmektedir. Öte yandan, adli hata masumiyetin makul şüphenin ötesinde saptanması anlamına geliyorsa, bunların İMCB kararlarında açıkça görülebilmesinde genel olarak hiçbir zorluk olmayacaktır.”

41. Başvurucunun masumiyet karinesine dayanan sunumları bakımından, yargıç, Mahkeme'nin *Sekanina - Avusturya*, 25 Ağustos 1993, Series A no. 266-A; *Rushiti - Avusturya*, no. 28389/95, 21 Mart 2000; *Weixelbraun - Avusturya*, no. 33730/96, 20 Aralık 2001; *O. - Norveç*, no. 29327/95, ECHR 2003-II ve *Hammern - Norveç*, no. 30287/96, 11 Şubat 2003 kararlarına referans yapmıştır. Aşağıda belirtilen nedenlerle, bu kararların başvurucunun 133. bölüm kapsamında tazminata hakkı bulunduğu sonucuna yol açmadığını saptamıştır:

“35. i) Bu davaların hiçbirisi, bu davalarda söz konusu olmayan, UKSHS'nin [1966 tarihli Uluslararası Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi – bakınız aşağıda 65. paragraf] kesin olarak kanıtlanmış adli hatadan dolayı tazminat ödenmesi sistemini dikkate almamıştır.

ii) UKSHS'nin 14. maddesi, hem şimdi incelenmekte olan madde 14(6)'da yer alan tazminat hükmünü hem de ifade bakımından İHAS ile eşdeğer bir hüküm olan madde 14(2)'de yer alan masumiyet karinesini içinde barındırır. Fakat madde 14(6) açıkça, tazminat hakkı ortaya çıkmadan önce mahkûmiyetin iptalinden daha fazla bir şeylerin, yani yeni veya yeni keşfedilmiş olgular tarafından adli hatanın kesin olarak gösterilmesini gerektirmektedir. Bana öyle gelmektedir ki, eğer madde 14(2), tazminat verilmesi için yeni delile dayanarak mahkûmiyet kararının bozulması dışında bir koşul aranmadığı anlamını taşısaydı, bu hükümler aynı anda geçerli olamazdı.

iii) UKSHS, Avrupa Sözleşmesi'nden bağımsız bir antlaşma olmasına karşın, İHAS'nin 7 No'lu Protokolü'nün 3. maddesinde madde 14(6)'a eş değer hükümler bulunabilir. Aynı nedenlerle, Sözleşme'nin 6(2) maddesi, yeni delil ortaya çıkması nedeniyle bir mahkûmiyetin bozulmasının mutlaka tazminatı gerektirdiği anlamını taşısaydı, 3. maddenin anlamı anlaşılmasız olurdu.

iv) Lord Steyn'in Mullen davasında işaret ettiği üzere ..., o zaman yürürlükte olan Avusturya iç hukuk sistemi ile 7. Protokol'ün 3. maddesinde yer alan uluslararası sistem arasındaki farka, Strasburg Mahkemesi Sekanina davası ... 25. paragrafta... özenle dikkat çekmiştir ...

v) Madde 6(2)'nin uygulanması ile uygulanmaması arasındaki çizginin çoğu zaman ince bir çizgi olduğu, Avusturya ve Norveç davalarından açıktır. Sekanina davasında Komisyon... esastan beraat kararının ardından, sanığa karşı hukuk davası açılması bakımından aynı olgulara dayanılmasını, madde 6(2)'nin 'doğal olarak' önlemediğini ve bunun, sonradan açılan çocuk bakım davalarında olduğu gibi, rutin olarak meydana gelmesi gerektiğini de açıkça belirtmiştir. Fakat Orr - Norveç davasında... Mahkeme, hukuk davalarında farklı delil standartlarına dayanılmasına karşın, bir tecavüz davasında şikâyetçinin beraat sonrası tazminat talep etmesini, madde 6(2)'nin engellediğine karar vermiştir; karar, Mahkeme'nin son soruyu incelerken uyguladığı yönetime dayandırılmıştır.

vi) Avusturya ve Norveç davalarındaki kararların temeli, esastan beraat kararı ile tazminat kararı arasındaki çizginin yakınlığı olmuştur. Avusturya davalarında, İngiltere'de verilmiş bir müsadere kararında olduğu gibi genellikle beraattan bir süre sonra farklı şekilde oluşturulmuş bir ceza mahkemesi tarafından verilmiş bir karar olmasına karşın, tazminat kararı ceza mahkemesinin yargı yetkisi içindeydi. Bundan başka, Mahkeme dava jürisinin kararını inceleyerek kısmi olarak ilerlemiştir. Norveç davalarında, beraat kararı yargıçlar ve jüriden oluşan bir mahkeme tarafından verilmiştir ve aynı yargıçlar kararın neredeyse hemen sonrasında tazminatı değerlendirmiştir ...

vii) Buna karşılık, madde 14(6) ve 133. bölüm gereğince, yeni kanıt durumunda tazminat esastan beraatla ilişkilendirilmemiştir. Daha ziyade, sadece mahkûmiyetin bozulması halinde değil, fakat aynı zamanda makul şüphenin ötesinde veya kesin olarak adli hata olduğunu gösteren ek faktörler mevcut olduğunda tazminat ödenmektedir.

viii) Adli hata nedeniyle madde 14(6) yer alan tazminat sisteminin, tıpkı Mahkeme tarafından, "aleyhine başlatıldığı yargılama dolayısıyla bir kişi ... bakımından yarattığı yükü tazmin etmek için, devletin mali sorumluluğu olup olmadığını saptamak" amacına sahip bir usul olarak tanımlanan (bakınız O - Norveç ...) Norveç sistemindeki beraat tazminatı ile benzer olduğu şüphesiz söylenebilir. Fakat bu durum söz konusu sistemin böyle bir yükümlülüğü ne zaman yaratacağı sorusunu doğuracaktır. Burada ele alınan sistem çerçevesinde tazminat taleplerine 6(2) madde uygulanacaksa, her biri masumiyet karinesini ileri sürebilme pozisyonunda olan, mahkûmiyetleri yeni kanıt nedeniyle iptal edilenler ile mahkûmiyetleri başka nedenlerle iptal edilenler arasında ayırım yapmanın hiçbir mantıki veya hakkaniyete dayanan gerekçesi olmayacaktır. Gerçekten de, mahkûm olan, fakat mahkûmiyeti iptal edilenler ile yargılamada beraat edenler arasında ayırım yapmak bakımından hiçbir anlaşılır neden bulunmayacaktır. Fakat madde 14(6)'nın atıfta bulunduğu sınırlı koşullar dışında tazminat ödenmesini öngörmediği açıktır.

ix) Mullen davasında, Lord Steyn ... İHAS'nin 6(2) maddesinin UKSHS'nin 14(6) maddesinin getirdiği özel kurallara uygulanmadığına karar vermiştir. Lord Bingham'ın kararı ... Avusturya ve Norveç davalarının ... Mullen'e yardımcı olamayacağı, çünkü Mullen'in 'beraat'inin, bu kişiye karşı yöneltilen suçlamaların esası ile ilgisiz olduğu yönündedir."

42. Başvurucu Lordlar Kamarasına başvurmak için temyiz izni almak istemiştir. İzin 11 Aralık 2008 tarihinde reddedilmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA

A. Bir mahkûmiyetin iptali

1. 1968 tarihli Ceza Temyiz Kanunu

43. 1968 tarihli Ceza Temyiz Kanunu'nun (değişik) 2(1) bölümüne göre, İstinaf Mahkemesi:

“(a) mahkûmiyet hükmünün şüpheli olduğunu düşünürse, mahkûmiyete itirazı kabul ve

(b) diğer hallerde itirazı reddeder.”

44. Bölüm 2(2), mahkemenin itirazı kabul etmesi durumunda mahkûmiyeti iptal etmesini gerektirmektedir.

45. Bölüm 2(3)'e göre:

“İstinaf Mahkemesi'nin mahkûmiyeti bozan kararı, temyiz talebinde bulunanın yeniden yargılanmasının gerektiren 7. bölümdeki haller haricinde, mahkûmiyet yerine beraat kararı vermesi yönünde mahkemeye yönelik bir talimat işlevi görür.”

46. 1968 tarihli Kanun'un 7(1). Bölümü, İstinaf Mahkemesi'nin mahkûmiyete karşı temyize izin vermesi ve mahkemeye göre adaletin menfaatlerinin öyle gerektirmesi halinde, mahkemenin başvurusunun yeniden yargılanmasına karar verebileceğini düzenlemektedir. Örneğin, sanığın halihazırda cezayı çekmiş ve yeniden yargılamadan hiçbir şey elde edilemeyecek olması halinde, yeniden yargılama uygun olmayacaktır.

2. Yeni kanıt içeren davalarda mahkûmiyetin iptaline yargısal yaklaşım

47. *R - Pendleton* [2001] UKHL 66 davasında, Lordlar Kamarası yeni kanıt içeren davalarda istinaf mahkemelerinin yaklaşımının ne olması gerektiğini değerlendirmiştir. Cornhill Lordu Bingham'ın açıklamasına göre:

“19. ... Kamara *Stafford* davasında, test olarak, yeni delilin jürinin görüşleri üzerinde yapmış olacağı etki yerine, Mahkeme'nin görüşleri üzerindeki etkisini benimseyerek, İstinaf Mahkemesi'nin yanlış soruyu sorduğu şeklinde avukatlar tarafından yapılan sunumunu reddetmekte haklıydı. ... İstinaf Mahkemesi'nin değerlendirmesine sunulan sorunun sanığın suçlu olup olmadığı değil, mahkûmiyetinin kesin olup olmadığını açıkça akılda tutması koşuluyla, Kamara'nın *Stafford* davasında doğru olmayan bir ilke getirmiş olduğuna ikna olmadım. Fakat *Stafford* davasında avukat tarafından

savunulan test ... çift yönlü bir etkiye sahiptir ... İlk olarak, İstinaf Mahkemesine birincil karar mercii olmadığını ve asla olmaması gerektiğini hatırlatır. İkinci olarak, İstinaf Mahkemesine, tüm sürecin kusurlu ve eksik kavranmasının jürinin mahkûmiyet kararı vermesine yol açtığını hatırlatır. İstinaf Mahkemesi dinlediği yeni kanıtın değerlendirmesini yapabilir, fakat bu kanıtı, jürinin dinlediği geri kalan kanıtlarla, açık haller dışında ilişkilendirmeye çalışmak bir dezavantajdır. Bu nedenlerle, İstinaf Mahkemesi açısından, herhangi bir zorluk durumunda, duruşmada dinlenen kanıtın duruşma jürisinin verdiği mahkûmiyet kararını makul olarak etkileyip etkilemediğini sorgulayarak, kendi geçici görüşlerini test etmesi her zaman daha akıllıca olacaktır. Eğer etkilemişse, mahkûmiyet hükmünün şüpheli olduğu düşünülmelidir.”

48. Sonraki tarihte Özel Meclis’in incelediği *Dial ve diğeri - Trinidad ve Tobago Devleti* [2005] UKPC 4 davasında, Eaton-Under-Heywood Lordu Brown aşağıdaki yorumu yapmıştır:

“31. ... Kural artık açıkça belirlenmiştir ve basit olarak şöyle ifade edilebilir. Bir cezai temyiz yolunda yeni delil sunulmuşsa, Mahkeme’nin yeni delili her zaman için kabul ettiği varsayılırsa, davanın diğer delilleri kapsamında yeni delilin önemini değerlendirme görevi İstinaf Mahkemesi’ne aittir. Mahkeme, yeni delilin sanığın suçluluğu bakımından ortaya hiçbir makul şüphe çıkarmadığı sonucuna varırsa, itirazı reddedecektir. Esas soru, yeni delilin jürinin görüşleri üzerinde nasıl bir etkiye sahip olabileceği değil, mahkemenin kendisi üzerinde nasıl bir etkiye sahip olacağıdır. Bununla birlikte, mahkeme davanın zor bir dava olduğunu düşünürse, ‘bir kanıtın, duruşmada verilmesi halinde, jürinin mahkûmiyet kararını makul olarak etkileyip etkilemeyeceğini sorgulayarak’ görüşünün doğruluğunu test etmeyi yararlı bulabilir: *R - Pendleton* ... Yön gösterici ilkeler yine de ... *Stafford* davasında ... belirtilenler ve Kamara tarafından *Pendleton* davasında teyit edilenlerdir:

‘... İstinaf Mahkemesi ve Lordlar Kamarası, jürinin yeni kanıtları dinlemiş olsaydı ne yapabileceğini değerlendirmeyi uygun bir yaklaşım olarak görebilse de, nihai sorumluluk ve [hükmün kesin olup olmadığı] sorusunu karara bağlama sorumluluğu yalnızca bu makamlara aittir.’ ”

B. Adli hatadan dolayı tazminat

1. 1988 Ceza Yargılaması Kanunu

49. 1988 tarihli Ceza Yargılaması Kanunu’nun 133(1) bölümüne göre:

“(1) Aşağıdaki alt bölüm (2) hükmüne tabi olarak, bir suçtan dolayı kişi mahkûm edildiğinde ve sonradan adli hata olduğunu makul şüphenin ötesinde gösteren yeni veya yeni keşfedilen olgular nedeniyle mahkûmiyeti bozulduğunda veya kendisi bağışlandığında, Devlet Bakanı bu mahkûmiyetin sonucu cezaya maruz kalan kişiye adli hata dolayısıyla tazminat öder ... meğer ki bilinmeyen olayın ortaya çıkmaması kısmen ya da tamamen mahkûm edilen kişiye atfedilebilir olsun.”

50. Bölüm 133 çerçevesinde tazminat hakkının olup olmadığı sorusu, ilgili kişinin başvurusunun ardından Devlet Bakanı tarafından karara bağlanacaktır.

51. Bölüm 133(5) uyarınca, “bozulma” terimi, *diğerleri arasında*, süresi geçen temyiz üzerine, bir mahkûmiyetin Ceza Dosyası İnceleme Komisyonu tarafından İstinaf Mahkemesi’ne gönderilmesinin ardından iptal edilmesi olarak anlaşılmalıdır.

52. Bölüm 33(6), bir kişinin mahkûm edildiği suçtan dolayı kendisine ceza verildiğinde, mahkûmiyetinin sonucu olarak cezasını çekmesini düzenlemektedir.

53. Diğer düzenlemeler, başvurular için iki yıllık bir süre getiren ve mahkûmiyetin “bozulması” ile yeniden yargılama ihtimali arasındaki ilişkiyi açıklığa kavuşturan 2008 tarihli Ceza Yargılaması ve Göçmen Kanunu’nun yasalaştırılmasını takiben 133. bölüme dâhil edilmiştir. Bu hükümler, 1 Aralık 2008 tarihinde, yani İstinaf Mahkemesi’nin tazminat talebi ile ilgili kararından sonra yürürlüğe girmiştir (bakınız yukarda 33. paragraf).

2. “Adli hata”nın yargısal yorumu

(a) Başvurucunun davasındaki tazminat yargılamasından önceki yargılama

54. *R (Mullen) – İçişleri Bakanı* [2004] UKHL 18 davasında, Lordlar Kamarası 1988 Kanunu’nun 133. bölümünün uygulanmasını değerlendirmiştir. Bay Mullen’in İngiltere’de yargılanması, İngiliz makamlarının Bay Mullen’in, ulusal ve uluslararası hukuk aleni biçimde ihlal edilerek Zimbabwe’den sınır dışı edilmesini ayarlaması nedeniyle mümkün olmuştur. Bu durum ancak mahkûmiyetten sonra ortaya çıkmıştır ve yaklaşık yedi yıl sonra Bay Mullen’in İstinaf Mahkemesine yaptığı başvuru, sınır dışı sürecinin suistimalini, yani yürütme yetkisinin büyük suiistimalini içermesi nedeniyle, mahkûmiyetinin iptal edilmesi ile sonuçlanmıştır. 133. bölüm gereğince tazminat talebi veya o dönemde paralel olarak mevcut olan *gönüllü* sistemin uygulanması Devlet Bakanı tarafından reddedilmiştir. Bunun takip eden yargısal denetim sürecinde, Lordlar Kamarası oybirliği ile 133. bölümün adli hata nedeniyle başvuru davasında tazminat ödenmesini gerektirmediğini saptamıştır. Öte yandan, Lord Bingham ve Lord Steyn arasında 133. bölümün uygun yorumu bakımından görüş farklılıkları bulunmaktadır.

55. “Hatalı mahkûmiyet” terimi bakımından, Lord Bingham şöyle söylemiştir:

“4. ... ‘Hatalı mahkûmiyetler’ ifadesi yasal bir terim değildir ve yerleşik hiçbir anlamı yoktur. İfade, açıkça, mahkûm edildikleri suçlardan masum olan kişilerin mahkûmiyetlerini içerir. Fakat olağan tabirle ifade, bana göre, suçlu olsun ya da olmasın, açıkça, kendi davalarında mahkûm edilmemesi gereken kişilere kadar genişletilebilir. Bir sanığın mahkûm edilmemesi gerekirken niçin mahkûm edilebildiğinin çeşitli nedenlerini belirlemek imkânsız ve gereksizdir. Nedeni belki de sanık aleyhindeki kanıtın uydurma veya yalan tanıklık olmasıdır. Nedeni belki de mahkûmiyeti sağlamak için kusurlu uzman kanıtına dayanılmasıdır. Nedeni belki de savunmaya yardımcı olan kanıtların saklanması veya alıkonmasıdır. Nedeni belki de

jürinin kasıtlı müdahaleye maruz kalmış olmasıdır. Nedeni belki de adli haksızlık veya yanlış yönlendirmedir. Bu çeşit durumlarda, sanığın masum olduğu, çoğu kez de olmadığı söylenebilecektir; fakat hatalı mahkûm edildiğini söylemek mümkündür. Bu davalarda ortak faktör, suçun soruşturulmasında veya yargılamanın yürütülmesinde bir şeylerin ciddi biçimde yanlış giderek, mahkûm edilmemesi gereken bir kişinin mahkûm edilmesine yol açmasıdır.”

56. Başvurucunun davasında hem Yüksek Mahkeme hem de İstinaf Mahkemesi, Lord Bingham’ın 133. bölümdeki “adli hata” yorumu ile ilgili bu açıklamasını dikkate almış görünmektedir, Lord Hope tarafından Temyiz Mahkemesi’nin sonraki *Adams* kararında (bakınız aşağıda 63. paragraf) açıklandığı üzere, Lord Bingham’ın yorumlarının adli hata terimine değil, o dönemde yürürlükte olan *gönüllü* sistem kapsamında, “hatalı mahkûmiyet” ifadesine yöneltildiği not edilmelidir.

57. Lord Bingham, 133. bölümün UKSHS’nin 14(6) maddesinde yer alan yükümlülüğü yürürlüğe koymak için çıkartıldığını not etmiştir ve 14(6) maddenin sanıkların adil yargılanmasını güvence altına almayı amaçladığını, adaletsiz bir yargılamaya yol açmayan yürütme yetkisinin suistimali bakımından hiçbir yaklaşım içermediğini gözlemlemiştir. Lord Bingham aşağıdaki gibi devam etmiştir:

“8. ... Bay Mullen’in mahkûmiyetini iptal ederken, İstinaf Mahkemesi (Ceza Bölümü) başvurucunun tutuklanmasına ve kaçırılmasına yol açan yürütme yetkisinin suistimalini yapabileceği en etkili şekilde, kınamıştır. Fakat Mahkeme yargılama sürecinde hiçbir hata belirlememiştir. Devlet Bakanı, 133. bölüm ve Kişisel Siyasal Haklar Sözleşmesi’nin 14(6) maddesi dolayısıyla, yargılama sürecindeki hatalardan dolayı tazminat ödemekle yükümlüdür. Bu sınırlı nedenlerle 133. bölüm gereğince Bakan’ın tazminat ödemekle yükümlü olmadığına karar veriyorum.”

58. Lord Bingham, UKSHS’nin 14(6) maddesini yansıtan 133. bölümünün, yasal şartların yerine getirildiği koşullarda nihai olarak beraat eden bir sanığın sadece mahkûm olduğu suçtan dolayı makul şüphenin ötesinde masum olduğu gösterilmesi halinde, Devlet Bakanını tazminat ödemekle yükümlü kıldığı anlamındaki Bakan açıklamasını kabul etmekte duraksamıştır. Öte yandan, Bakan’ın tazminat ödenmesinin gerekmediği kararı dikkate alındığında, bu konuda karar vermek gerekli değildir.

59. Lord Steyn, 133. bölümün, Sözleşme’nin 7 No’lu Protokolü’nün 3. maddesi gibi, UKSHS’nin 14(6) maddesinden örnek alındığını gözlemlemiştir. Lord Steyn başvurucuların yargılamalarda beraat etmesinden kaynaklanan tazminat davaları bakımından, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi’nin, 6. maddenin 2. fıkrasının ihlalini saptadığı çeşitli kararlarını inceleyerek, şu sonuca ulaşmıştır:

“41. ... Kararlar burada değerlendirilen konu ile ilgili değildir. Sözleşme’nin 6(2) maddesi ile 7 No’lu Protokol’ün 3. maddesi arasındaki etkileşim incelenmemektedir. Bunun nedeni, Avusturya mevzuatında 7 No’lu Protokol’de düzenlenen daha geniş bir tazminat hakkının bulunmasıdır.”

60. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi’nin içtihatlarının 133. bölümün yorumunda hiçbir yardımı olmadığı sonucuna vardıldıktan sonra, Lord Steyn,

madde 14(6)'ın yorumunu madde çerçevesinde incelemeye geçmiştir. Sanığın hatalı olarak mahkûm edildiği ve olağan süresi içinde yapılan bir temyiz başvurusu sonucunda mahkûmiyetinin iptal edildiği bir davanın tazminata hak kazandırmadığını not etmiştir. Lord Steyn ayrıca, yeni veya yeni keşfedilmiş hiçbir olgu yoksa; fakat sadece önceki temyiz reddinin yanlış olduğu kabullenilmişse, davanın madde 14(6) alanı dışında kalacağını da not etmiştir. Bu nedenle, hatalı olarak mahkûm edilen herkesi kapsayan tazmin amacının olmadığı ve madde 14(6) içindeki temel hakkın tartışmasız şekilde sınırlı tanımlandığı sonucuna varmıştır. Lord Steyn aşağıdaki gibi devam etmiştir:

“46. Yeni veya yeni keşfedilmiş olgu şartı, “adli bir hata bulunmasının” önemli olduğunu, kesin olarak (veya 133. bölümün ifadesiyle makul şüphenin ötesinde) göstermelidir. Bu şart, sadece mahkûmiyetin hatalı olduğunun saptandığı davaları kapsamaz. Benzer şekilde, sadece hatalı mahkûmiyet ihtimali olan davaları da kapsam dışında bırakır. Süre geçtikten sonra yapılan itirazın kabul edildiği davaların büyük çoğunluğu bu iki kategori içinde yer alır... Bay Mullen lehine ileri sürülen “adli hata”nın geniş yorumu karşısında ben bu değerlendirmelerin ağır bastığını düşünüyorum. Bu değerlendirmeler aynı zamanda geniş yorumun inandırıcı olmadığını gösterir...: ‘bir adli hata olduğunu kesin olarak’ gösteren kanıtların etkilerini tamamen aşındırır. Başka bağlamlarda “bir adli hata”nın daha dar veya daha geniş anlamlar taşıyabilmesini kabul etmekle birlikte, tek ilgili bağlam, yani masumiyetin gösterildiği durumlar, dar yoruma işaret etmektedir.”

61. Böylece Lord Steyn şu sonuca varmıştır:

“56. ... ‘adli bir hata’ kelimelerinin özerk anlamı, [7 No’lu Protokol’ün] Açıklayıcı Belgesi’nde yer aldığı üzere, sadece ‘ilgili kişinin açıkça masum olduğunun kabullenilmesi anlamında açık adli hata durumları’nı kapsar. Bu anlam, Parlamento’nun 1988 tarihli Kanun’un 133. maddesini çıkardığında kabul ettiği uluslararası anlamdır.”

62. Bay Mullen suçlamadan masum olmadığı için, 133. bölüm gereğince tazminat alma hakkına sahip değildir.

(b) Başvurucunun davasındaki tazminat yargılamasından sonraki yargılama

63. *R (Adams) – Adalet Bakanı* [2011] UKSC 18 davasında, 9 yargıçtan oluşan bir kurul olarak toplanan Temyiz Mahkemesi’nin, 1998 tarihli Kanun’un 133. bölümde yer alan “adli hata”nın anlamına tekrar göz atması istenmiştir. Yargıçlar terimin doğru yorumu bakımından değişen görüşler açıklamışlardır.

III. İLGİLİ ULUSLARARASI HUKUKİ MATERYALLER VE UYGULAMA

A. 1966 tarihli Uluslararası Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi

64. UKSHS’nin 14(2) maddesine göre:

“Hakkında bir suç isnadı bulunan bir kimse, hukuka göre suçluluğu kanıtlanıncaya kadar masum sayılma hakkına sahiptir.”

65. Madde 14(6)’ya göre:

“Bir kimse bir suçtan ötürü nihai bir kararla mahkûm olduğunda ve bu mahkûmiyeti adli hata bulunduğu gerekçesiyle bozulduğunda veya kendisi bağışlandığında, mahkûmiyet kararının verildiği tarihte bilinmeyen olayların ortaya çıkarılamamış olmasının kısmen veya tamamen kendisine yüklenebileceği kanıtlanmadıkça, bu tür bir mahkûmiyetin sonucu olarak ceza çeken bir kimseye hukuka uygun olarak tazminat ödenir.”

66. BM İnsan Hakları Komitesi ilgili UKSHS maddelerinin uygulanmasını değerlendirmiştir. Beraatın ardından tazminatın reddedilmesini takiben 14. maddenin (2.) ve (6.) bentlerinin ihlalinin iddia edildiği *W.J.H. – Hollanda*, Communication No. 408/1990 [1992] UNHRC 25 davasında, Komite, 14(2) maddenin tazminat davalarına değil, yalnızca ceza davalarına uygulandığını gözlemlemiştir. Komite aynı zamanda madde 14(6) kapsamında yer alan şartların yerine getirilmediğini saptamıştır.

67. BM İnsan Hakları Komitesi, 23 Ağustos 2007 tarihinde yayımlanan 14. madde ile ilgili 32 No’lu Genel Yorum’unda, masumiyet karinesi bakımından şöyle söylemiştir:

“30. 14. maddenin 2. paragrafına göre, hakkında bir suç isnadı bulunan bir kimse, hukuka göre suçluluğu kanıtlanıncaya kadar masum sayılma hakkına sahiptir. İnsan haklarının korunması bakımından önemli olan masumiyet karinesi, suç isnadının kanıtlanması yükünü savcılığa yükler, suç isnadı makul şüphenin ötesinde kanıtlanıncaya kadar kimsenin suçlu sayılamayacağını garanti eder, sanığın şüpheden yararlanmasını güvence altına alır ve bir cezai fiille suçlanan kişilerin bu ilkeye uygun olarak muamele görmesini gerektirir. Örneğin sanığın suçunu teyit eden basın açıklaması yapmaktan uzak durarak, yargılamanın sonucunu etkilemekten kaçınmak bütün kamu makamlarının görevidir. Sanıklar yargılamalar süresince normal olarak zincirlenmiş biçimde veya kafeslerde tutulmaktadır veya mahkemeye tehlikeli suçlular olabileceklerini gösteren bir tarzda gösterilmektedir. Medya masumiyet karinesine zarar veren haber vermekten kaçınmalıdır. Ayrıca, yargılama öncesindeki tutukluluk süresi, asla suçluluğun veya suçun derecesinin bir göstergesi olarak görülmemelidir. Kefaletin reddedilmesi veya hukuk davasında sorumluluğun saptanması masumiyet karinesini etkilemez.” (dipnotlar çıkarılmıştır)

68. Adli hata nedeniyle tazminat hakkı bakımından, Komite ilgili olduğu kadarıyla şöyle söylemiştir:

“53. Böyle bir maddi olgunun doğru zamanda ortaya çıkmamasının kısmen ya da tamamen sanığa yüklenebileceği kanıtlanırsa, bu güvence uygulanmaz; bu tip davalarda, ispat yükü Devletin üzerindedir. Bundan başka, mahkûmiyet, adli hata bulunduğu anlamını taşımayan, örneğin kararın kesinleşmesinden önce temyiz aşamasında bozulmuşsa veya nitelik olarak insani veya takdiri bir af ile veya eşitlik mülahazaları nedeniyle kaldırılmışsa, hiçbir tazminat ödenmez.”

B. Sözleşme’nin 7. No’lu Protokolü’nün 3. maddesi

69. 7 No’lu Protokol’ün 3. maddesine göre:

“Bir kişinin, kesin bir kararla cezai bir suçtan mahkûm edilmesi ve sonradan yeni veya yakın zamanda keşfedilmiş bir delilin kesinlikle yanlış bir adalet uygulaması olduğunu göstermesi veya kişinin affedilmesi nedeniyle cezai kararın iptal edilmesi halinde, bilinmeyen delilin açıklanmamış olmasının tamamen veya kısmen o kişiye atfedildiğinin ispatlandığı haller dışında, böyle bir mahkûmiyet sonucunda cezaya maruz kalan kişi, ilgili devletin yasası ve uygulamasına göre tazmin edilecektir.”

70. Birleşik Krallık 7 No’lu Protokol’ü ne imzalamış ne de Protokol’e katılmıştır.

71. 7 No’lu Protokol’ün Açıklayıcı Belgesi, İnsan Hakları Yürütme Komitesi tarafından hazırlanmış ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’ne sunulmuştur. Bu metin en başta kendisiyle ilgili aşağıdaki açıklamayı içermektedir:

“Protokolde yer alan hükümlerin anlaşılmasını kolaylaştıran bir niteliği olabilmesine karşın, Belge, Protokol metninin emredici yorumunu düzenleyen bir belge değildir.”

72. 7 No’lu Protokol’ün 3. maddesi bakımından, Belge, *diğerleri arasında*, aşağıdakileri not eder:

“23. İkinci olarak, madde yalnızca, yeni veya yeni keşfedilmiş olgunun adli bir hata olduğunu kesin olarak gösterdiği – yani, mahkûm olan kişiye karşı önemli peşin hüküm içeren yargısal sürecin ciddi ihlalinin olduğu hallerde kişinin mahkûmiyetinin iptal edilmesi veya affedilmesi durumunda uygulanır. Bundan dolayı, bu madde gereğince, mahkûmiyet başka bir nedenle iptal edilmişse veya af tanınmışsa tazminat ödeme şartı yoktur...”

...

25. Bu ön şartların yerine getirildiği bütün davalarda, tazminat “ilgili Devletin hukuku ve uygulamasına göre” ödenecektir. Bu, hukukun veya uygulamanın böyle bir tazminat için hiçbir hüküm içermemesi durumunda hiçbir tazminat ödenemeyeceği anlamına gelmez. Bunun anlamı, Devletin hukuku ile uygulamasının, maddenin uygulandığı bütün durumlarda tazminat ödenmesini sağlaması gerektiğidir. Amaç, Devletlerin, ilgili kişinin açıkça masum olduğunun kabul edilmiş olması anlamında, sadece açık adli hata davalarında kişilere tazminat ödemekle yükümlü olmasıdır. Madde, bütün ön şartların yerine getirilmediği, bir mahkûmiyetin iptal edilmesi, örneğin, bir istinaf mahkemesinin sanığın suçluluğu bakımından makul şüphe doğuran ve dava yargıcının gözden kaçırdığı bazı olguları keşfetmesi hallerinde, tazminat hakkı vermeyi amaçlamamıştır.”

C. Üye Devletler’in davanın düşmesi ve beraat sonrası tazminat yargılamalarına ilişkin hukuku ve uygulaması

73. Mahkeme’nin önündeki bilgilere göre, incelenen otuz altı üye Devlette davanın düşmesi ve beraat sonrası tazminat yargılamaları bakımından hukuk ve uygulamaya ilişkin tek tip bir yaklaşım yoktur. Bazı Devletlerde farklı tazminat çeşitlerini kapsayan, yürürlükte olan birden fazla sistem vardır.

74. Araştırma yapılan Devletlerde tazminat talep etme usulleri önemli ölçüde değişmektedir. On Devlet’te, mevcut tazminat yargılamaları, ceza şikâyetini karara bağlayan mahkemenin, orijinal ceza yargılamalarında beraat olması (Almanya, Rusya ve Ukrayna) veya yeniden yargılama sonrasında mahkûmiyetin iptali halinde (Belçika, Fransa, Almanya, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Monako ve İsviçre) tazminat talebini de değerlendirme yetkisine sahip olması dolayısıyla, ceza soruşturmalarıyla doğrudan bağlantılı görünmektedir.

75. Otuz Devlet’te, mevcut tazminat yargılamaları ceza yargılamasından bağımsızdır (Arnavutluk, Avusturya, Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, İrlanda, İspanya, Litvanya, Lüksemburg, Karadağ, Macaristan, Malta, Moldova, Monako, Norveç, Polonya, Romanya, Rusya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, İsveç, Eski Yugoslavya Cumhuriyeti Makedonya, Türkiye ve Ukrayna). Bu Devletler’de, tazminat talebi bakanlara ve kamu görevlilerine karşı idari olarak (Avusturya, Bosna Hersek, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Hırvatistan, İrlanda, İspanya, Lüksemburg, Karadağ, Monako, Sırbistan, Slovakya, Slovenya ve Eski Yugoslavya Cumhuriyeti Makedonya), hukuk veya ceza mahkemelerine yapılacak başvuru ile (Arnavutluk, Bulgaristan, Fransa, Litvanya, Macaristan, Moldova, Norveç, Romanya, Rusya, İsveç ve Ukrayna) veya ceza davasına bakan yargıçlardan farklı yargıçlardan kurulu ceza mahkemelerinde (Polonya ve Türkiye’de) yöneltilebilir. İncelenen Devletler’in hemen hemen tamamında, tazminat talebinde bulunmayı ceza yargılamasının sonucuna bağlayan süre sınırlamaları bulunmaktadır. İstisnalar, İrlanda ve Malta’dır.

76. İncelenen Devletler’in büyük çoğunluğu, Birleşik Krallık’ta yürürlükte olandan çok daha cömert tazminat sistemleri uygulamaktadır. İncelenen Devletler’in bazılarında, tazminat esas olarak, suçsuzluğun saptanması, mahkûmiyet kararının iptali, yargılamanın düşmesinin ardından otomatik olarak verilmektedir (Örneğin, Almanya, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Hırvatistan, Karadağ, Eski Yugoslavya Cumhuriyeti Makedonya, Romanya, Türkiye ve Ukrayna).

77. Sözleşmeciler Devletler’in uygulamalarında, “adli hata”nın yorumlanması ile bağlantılı tazminat verilmesi konusunda çok az bulgu vardır.

KARAR

I. SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN 2. FIKRASININ İHLALİ İDDİASI

78. Başvurucu, beraatını takiben kendisine tazminat ödenmesinin reddedilmesi bakımından gösterilen nedenlerin masumiyet karinesini ihlal etmesinden şikâyet etmiştir. Başvurucu aşağıdaki düzenlemeyi getiren Sözleşme’nin 6. maddesinin 2. fıkrasına dayanmıştır:

“Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılır”

79. Hükümet bu argümana karşı çıkmıştır.

A. Şikâyetin kapsamı

80. Başvurucu, tazminat talebinin reddedilmesinin, 6. maddenin 2. fıkrası kapsamında hiçbir sorun ortaya çıkarmadığını kabul etmiştir; çünkü bu karar, kendisinin suçluluğu veya masumiyetine ilişkin Devlet’in görüşü hakkında hiçbir şey ima etmemektedir. Yüksek Mahkeme ve İstinaf Mahkemesi’nin davasında verdiği ret kararına dayanak yapılan gerekçelerin masumiyetine dair şüpheler ortaya çıkarmasından şikâyet etmektedir.

81. Hükümet, beraat sonrasında, bireylerin beraat kararının sonucu olarak, sadece kendilerine karşı önceden yöneltilen isnadlardan masum olmaları nedeniyle, 6. maddenin 2. fıkrası uyarınca tazminat ödenmesi genel hakkının olmadığını vurgulamıştır. 1988 tarihli Kanun’un 133. bölümünün lafzına, beraat etmiş olan, mümkün olduğunca çok kişi grubuna tazminat ödenmesinin yararlı olacağı önermesine dayanan geniş bir yorum yapılmamalıdır.

82. Mahkeme, 6. maddenin 2. fıkrasının, davanın sonradan düşmesi veya beraatla sonuçlanması halinde, bir suç isnat edilen kişinin haksız tutukluluk veya yaptığı masraflardan dolayı tazminat hakkını güvence altına almadığını tekrarlar (diğer bazı kararlar arasında bakınız, *Englert - Almanya*, 25 Ağustos 1987, § 36, Series A no. 123; yukarıda belirtilen *Sekanina*, § 25; *Capeau - Belçika*, no. 42914/98, § 23, ECHR 2005-I; *Yassar Hussain - Birleşik Krallık*, no. 8866/04, § 20, ECHR 2006-III ve *Tendam - İspanya*, no. 25720/05, § 36, 13 Temmuz 2010). Aynı şekilde, bu madde, bir suçtan beraat eden bir kişinin herhangi bir adli hatadan dolayı tazminat hakkını da güvence altına almaz.

83. Mahkeme önündeki soru, tazminatın reddedilmesinin *müstakil* olarak başvurunun masum sayılma hakkını ihlal edip etmediği değildir. Mahkeme’nin şikâyeti incelemesi, başvurunun davasındaki, gerekçesi ve kullanılan dil dâhil tazminatı reddeden bireysel kararın, 6. maddenin 2.

fıkrasında düzenlenen masumiyet karinesi ile bağdaşıp bağdaşmadığına yöneltiştir.

B. Kabul edilebilirlik

1. Tarafların sunumları

(a) Hükümet

84. Hükümet'e göre, 6. maddenin 2. fıkrası sadece bir suç isnat edilen kişilere uygulanır. Hükümet, Mahkeme tarafından kabul edilen “ceza yargılaması”nın geniş yorumuna göre bile, mevcut davadaki tazminat yargılamasının bu yorumun alanı dışında kaldığını ileri sürmüştür.

85. İlk olarak, Hükümet, Mahkeme'nin, 7 No'lu Protokol'ün 3. maddesinde yer verilen ölçütlerin karşısında, tazminata uygunluk değerlendirmesinde 6. maddenin 2. fıkrasının uygulandığını gösteren hiçbir içtihadının olmadığını gözlemlemiştir. Gerçekten de, Hükümet, yukarıda 25. paragrafta belirtilen *Sekanina* davasında, Mahkeme'nin 6. maddenin 2. fıkrasının bu gibi yargılamalara uygulanmadığına karar verdiğini ileri sürmüştür. Böyle bir yaklaşımın BM İnsan Hakları Komitesi'nin *W.J.H. – Hollanda* davasındaki yaklaşımı ile uyumlu olduğunu iddia etmişlerdir (bakınız yukarda 66. paragraf). Tazminat talebinin uygun olmadığı gerekçesiyle reddedilmesi, 6. maddenin 2. fıkrası ile bağdaşmaz değildir; başka türlü bir karar verilmesi, UKSHS'nin 14(6) maddesi ile 7 No'lu Protokol'ün 3. maddesinde yer alan ölçüt ve sınırlamaları anlamsız kılacaktır.

86. İkinci olarak, Hükümet 6. maddenin 2. fıkrasının bazı tazminat yargılamalarına uygulandığını kabul etmiş olsa da, bu sadece tazminat talebini ortaya çıkaran önceki ceza yargılaması ile yakın bağlantının olduğu hallerde mümkün olmaktadır. Aksine burada, tazminat kararı, ceza mahkûmiyetinin iptal edilmesi kararından farklı ve ayrıdır, çünkü genellikle tazminat kararı yargı tarafından değil, yürütme tarafından verilmektedir: cezai davalarda değil, idari usule uygun olarak alınmaktadır; sadece yargılamada ele alınanlara değil, farklı delillere dayanabilmektedir; tazminat başvurusu, mahkûmiyetin bozulmasından sonraki iki yıla kadar yapılabilirdi için, zaman yönü bakımından sonradır ve karar gizlilik temelinde kabul edilmekte ve başvurucuya iletilmektedir. 1988 tarihli Kanun'un gerektirdiği üzere, bir adli hatanın kesin olarak kanıtlanıp kanıtlanmadığının değerlendirilmesi, ilk planda mahkûmiyete yol açan delillerin değerlendirilmesini içermesine karşın, bu süreç masumiyet karinesinin herhangi bir ihlalini içermez ve beraat hükmüne zarar vermez.

87. Hükümet bundan dolayı Mahkeme'yi, masumiyet karinesinin 1988 Kanunu'nun 133. bölümü gereğince alınan kararlar bağlamında hiçbir

şekilde ihlal edilmediğine karar vermeye ve sonuç olarak başvuruyu kabul edilemez ilan etmeye davet etmiştir.

(b) Başvurucu

88. Başvurucu, kişinin beraatının değerlendirilmesinin ardından tazminata hak kazanması halinde, Avrupa Mahkemesi'nin 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanacağı sonucuna vardığı çok sayıda içtihadı bulunduğunu vurgulamıştır (*diğerleri arasında*, her ikisi de yukarıda belirtilen *Rushiti* ve *Hammern* ile *Puig Panella - İspanya*, no. 1483/02, 25 Nisan 2006 davalarına atıfta bulunmuştur). Her ne kadar Mahkeme özel hukuk tazminat yargılamaları ile ilgili bazı davalarda 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanmayacağını saptamış olsa da, başvurucu, bu davalarda, mahkemelerin hukuki sorumluluğu değerlendirmesi gerektiğini vurgulamıştır; buna karşılık, 133. bölüm, kişinin beraatı ve bu beraatın cezai sorumluluk hakkında ne söylediği temelinde bir değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir. Ayrıca, hukuk davalarında üçüncü kişilerin hakları bakımından bir denge kurulması gerekirken, Devlet tazminatı ödemekle sorumlu olduğu için, burada böyle bir denge söz konusu değildir. Her halde, Mahkeme, hukuk davalarının başvurusunun masumiyetinin sorgulanması ile sonuçlanması durumunda, 6. maddenin 2. fıkrasının hukuk yargılamalarına ilişkin bu davalara bile uygulanabilir olduğunu saptamıştır (*Orr - Norveç*, no. 31283/04, 15 Mayıs 2008 davasına referans yapmıştır).

89. Başvurucu, 6. maddenin 2. fıkrasının sadece ceza yargılamaları ile yakın bağlantı olması halinde uygulandığı argümanına karşı çıkmıştır. Başvurucu, ceza davası düştüğünde, masumiyet karinesinin “niteliği ne olursa olsun başka bir yargılamayla” korunması gerektiği anlamında Mahkeme'nin *Šikić - Hırvatistan*, no. 9143/08, § 47, 15 Temmuz 2010 ve *Vanjak - Hırvatistan*, no. 29889/04, § 41, 14 Ocak 2010, davalarındaki bulgularına işaret etmiştir. Başvurucu, 6. maddenin 2. fıkrasının sağladığı korumanın çok daha güçlü olduğu beraat davaları bakımından bunun daha da geçerli olması gerektiğini ileri sürmüştür.

90. Her halde, başvurucu, 133. bölüm kapsamında tazminata hükmedilmesinin, mahkûmiyetin iptal edilmesi ile sonuçlanan ceza yargılaması ile açık bir şekilde yakından bağlantılı olduğunu ileri sürmüştür. Tazminat davalarındaki temel sorunun mahkûmiyetin iptaline yol açan özel neden olduğu, 133. bölümde ve Temyiz Mahkemesi'nin *R (Adams)* (bakınız yukarda 63. paragraf) kararında aşikârdır ve tazminata ilişkin karar, İstinaf Mahkemesi'nin mahkûmiyeti iptal eden kararının, karar mercii tarafından incelenmesini gerektirir. Tazminatın, *R (Adams)* davasında tanımlanan gerekçelerle reddedilmesi kararı, tazminat talep eden kişinin gerçekten masum olduğunu Devletin kabul edip etmeyeceği bakımından ortaya sorular çıkarmaktadır. 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanabilirliğini saptamak için bizzat bu yeterlidir.

91. Son olarak, başvuru, 6. maddenin 2. fıkrasının, UKSHS'nin 14(6) maddesi ile 7 No'lu Protokol'ün 3. maddesi gereğince belirlenen tazminat sistemine uygulanmayıp, beraat sonrası diğer bütün tazminat çeşitlerine uygulanmasının doğru olamayacağını ileri sürmüştür. Böyle bir ayırım yapılması için hiçbir mantıklı neden yoktur.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

(a) Genel ilkeler

(i) Giriş

92. İnsan haklarının korunmasına yönelik bir belge olan Sözleşme'nin kapsam ve amacı, Sözleşme hükümlerinin, güvencelerini pratik ve etkili kılacak şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını gerektirir (*diğerleri arasında*, bakınız *Soering – Birleşik Krallık*, 7 Temmuz 1989, § 87, Series A no. 161 ve *Al-Skeini ve Diğerleri – Birleşik Krallık* [BD], no. 55721/07, § 162, ECHR 2011). Mahkeme bunun 6. maddenin 2. fıkrasında düzenlenen haklara uygulandığını açıkça belirtmiştir (örneğin, bakınız *Allenet de Ribemont - Fransa*, 10 Şubat 1995, § 35, Series A no. 308 ve yukarıda belirtilen *Capeau*, § 21).

93. 6. maddenin 2. fıkrası, “suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılma hakkı”nı güvence altına alır. Bizatihi yargı davaları kapsamındaki usuli güvenceler dikkate alındığında, masumiyet karinesi, *diğer şartlar arasında*, ispat yükü (bakınız *Barberà, Messegué ve Jabardo - İspanya*, 6 Aralık 1988, § 77, Series A no. 146 ve *Telfner - Avusturya*, no. 33501/96, § 15, 20 Mart 2001), maddi ve hukuki karineler (bakınız *Salabiaku - Fransa*, 7 Ekim 1988, § 28, Series A no. 141-A ve *Radio France ve Diğerleri - Fransa*, no. 53984/00, § 24, ECHR 2004-II), kendi aleyhine tanıklık etmeme (bakınız *Saunders – Birleşik Krallık*, 17 Aralık 1996, § 68, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-VI ve *Heaney ve McGuinness - İrlanda*, no. 34720/97, § 40, ECHR 2000-XII), yargılama öncesi şeffaflık (bakınız *Akay - Türkiye* (karar), no. 34501/97, 19 Şubat 2002 ve *G.C.P. - Romanya*, no. 20899/03, § 46, 20 Aralık 2011) ve dava mahkemesinin veya diğer kamu görevlilerinin bir sanığın suçluluğuna ilişkin zamansız açıklamaları (bakınız yukarıda belirtilen *Allenet de Ribemont*, §§ 35-36 ve *Neštkák - Slovakya*, no. 65559/01, § 88, 27 Şubat 2007) bakımından şartlar getirir.

94. Öte yandan, 6. maddenin 2. fıkrası ile güvence altına alınan hakkın pratik ve etkili olmasını sağlama ihtiyacı göz önünde tutulduğunda, masumiyet karinesinin aynı zamanda başka bir yönü de bulunmaktadır. Bu ikinci yönde, maddenin genel amacı, bir suçtan beraat eden bireyleri veya ceza yargılaması düşen kişileri, itham edildikleri suçtan aslında suçlu olduklarını düşünen kamu görevlileri ve makamlarına karşı korumaktır. Bu

davalarda, masumiyet karinesi, hâlihazırda adaletsiz bir ceza mahkûmiyetinin uygulanmasını önlemek için, içerdiği usuli güvencede mevcut olan çeşitli koşulların yargılamada uygulanması yoluyla hayata geçirilmiştir. Beraat veya başka türden yargılamalardaki düşme kararına saygı gösterilmesinin sağlanması hakkı korunmadan, 6. maddenin 2. fıkrasının adil yargılanma güvenceleri teorik ve hayali olacaktır. Aynı zamanda ceza yargılaması tamamlandığında kişinin şöhreti ve kişinin kamu tarafından algılanma biçimi de risk altına girecektir. Belli bir dereceye kadar, 6. maddenin 2. fıkrası gereğince sağlanan koruma, 8. madde gereğince sağlanan koruma ile bu açıdan çakışabilir (örneğin bakınız, *Zollman - Birleşik Krallık* (karar), no. 62902/00, ECHR 2003-XII ve *Taliadorou ve Stylianou - Kıbrıs*, no. 39627/05 ve 39631/05, §§ 27 ve 56-59, 16 Ekim 2008).

(ii) 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanabilirliği

95. Bizzat maddenin anlatımında açıkça belirttiği üzere, 6. maddenin 2. fıkrası, bir kişi “bir suçla itham edildiğinde” uygulanır. Mahkeme defalarca bunun özerk bir kavram olduğunu ve içtihatlarıyla getirdiği üç ölçüte göre, yani, iç hukukta yargılamaların sınıflandırılmasına, bunların temel niteliğine ve potansiyel cezanın derecesine ve ağırlığına göre yorumlanması gerektiğini vurgulamıştır (“suç isnadı” kavramı için diğer bazı kararlar arasında bakınız, *Engel ve Diğerleri - Hollanda*, 8 Haziran 1976, § 82, Series A no. 22 ve *Phillips - Birleşik Krallık*, no. 41087/98, § 31, ECHR 2001-VII). Yargısal işlemler bağlamında ortaya çıkan bir şikâyeti 6. maddenin 2. fıkrasına göre değerlendirmek için, ilk olarak tartışmalı yargılamanın, Mahkeme’nin içtihatları kapsamında bir suç isnadının karara bağlanmasını içerip içermediğini saptamak gereklidir.

96. Öte yandan, ceza yargılaması durdurulduğunda ortaya çıkan, 6. maddenin 2. fıkrası tarafından getirilen korumanın ikinci yönünü içeren davalarda, yukarıda belirtilen testin uygulanmasının isabetsiz olduğu açıktır. Bu davalarda ceza yargılamaları, zorunlu olarak, sonlandırılmıştır ve sonraki ceza yargılamaları Sözleşme’nin özerk anlamı içerisinde yeni bir suç isnadına yol açmadıkça, 6. maddenin 2. fıkrası kullanılacaksa, farklı bir temele dayandırılarak kullanılmalıdır.

97. Taraflar, başvurunun açtığı tazminat davalarının, Sözleşme’nin özerk anlamı içerisinde bir “suç isnadına” yol açtığını ileri sürmemiştir. Bu nedenle mevcut davada, 6. maddenin 2. fıkrasının sağladığı korumanın ikinci yönü uygulanabilir niteliktedir ve Mahkeme, bu gibi davalarda 6. maddenin 2. fıkrasının yargısal işlem sonrası uygulanabilirliğine nasıl yaklaşacağını buna göre inceleyecektir.

98. Geçmişte, düşme yoluyla veya beraatin ardından ceza yargılamasının sonlandırılmasından sonra yapılan, *diğer konular arasında*, aşağıdaki konularla ilgili yargılamalarda verilen yargı kararlarına 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanabilirliğini değerlendirmesi Mahkeme’den istenmiştir:

(a) eski bir sanığın mahkeme masrafları ve savcılık masraflarını üstlenme yükümlülüğü (bakınız *Minelli - İsviçre*, 25 Mart 1983, §§ 30-32, Series A no. 62 ve *McHugo - İsviçre* (karar), no. 55705/00, 12 Mayıs 2005);

(b) eski bir sanığın tutukluluk hali veya yargılamanın neden olduğu diğer rahatsızlıklar için tazminat talebi (bakınız yukarıda belirtilen *Englert*, § 35; *Nölkenbockhoff - Almanya*, 25 Ağustos 1987, § 35, Series A no. 123; yukarıda belirtilen *Sekanina*, § 22; yukarıda belirtilen *Rushiti*, § 27; *Mulaj ve Sallahi - Avusturya* (karar), no. 48886/99, 27 Haziran 2002; yukarıda belirtilen *O.*, §§ 33-38; yukarıda belirtilen *Hammern*, §§ 41-46; *Baars - Hollanda*, no. 44320/98, § 21, 28 Ekim 2003; *Capeau - Belçika* (karar), no. 42914/98, 6 Nisan 2004; *Del Latte - Hollanda*, no. 44760/98, § 30, 9 Kasım 2004; *A.L. - Almanya*, no. 72758/01, §§ 31-33, 28 Nisan 2005; yukarıda belirtilen *Puig Panella*, § 50; yukarıda belirtilen *Tendam*, §§ 31 ve 36; *Bok - Hollanda*, no. 45482/06, §§ 37-48, 18 Ocak 2011 ve *Lorenzetti - İtalya*, no. 32075/09, § 43, 10 Nisan 2012);

(c) eski bir sanığın savunma masraflarını talep etmesi (bakınız *Lutz - Almanya*, 25 Ağustos 1987, §§ 56-57, Series A no. 123; *Leutscher - Hollanda*, 26 Mart 1996, § 29, *Reports* 1996-II; yukarıda belirtilen *Yassar Hussain*, § 19 ve *Ashendon ve Jones - Birleşik Krallık*, no. 35730/07 ve 4285/08, §§ 42 ve 49, 15 Aralık 2011);

(d) eski bir sanığın hukuka aykırı veya hatalı soruşturma veya yargılamanın neden olduğu zararlardan dolayı tazminat talebi (bakınız *Panteleyenکو - Ukrayna*, no. 11901/02, § 67, 29 Haziran 2006 ve *Grabchuk - Ukrayna*, no. 8599/02, § 42, 21 Eylül 2006);

(e) mağdurlara tazminat ödenmesi için hukuki sorumluluğa gidilmesi (bakınız *Ringvold - Norveç*, no. 34964/97, § 36, ECHR 2003-II; *Y. - Norveç*, no. 56568/00, § 39, ECHR 2003-II; yukarıda belirtilen *Orr*, §§ 47-49; *Erkol - Türkiye*, no. 50172/06, §§ 33 ve 37, 19 Nisan 2011; *Vulakh ve Diğerleri - Rusya*, no. 33468/03, § 32, 10 Ocak 2012; *Diacenco - Romanya*, no. 124/04, § 55, 7 Şubat 2012; *Lagardère - Fransa*, no. 18851/07, §§ 73 ve 76, 12 Nisan 2012 ve *Constantin Florea - Romanya*, no. 21534/05, §§ 50 ve 52, 19 Haziran 2012);

(f) başvuruçunun sigortacılara karşı açtığı hukuk davasının reddi (bakınız *Lundkvist - İsveç* (karar), no. 48518/99, ECHR 2003-XI ve *Reeves - Norveç* (karar), no. 4248/02, 8 Temmuz 2004);

(g) savcılığın ebeveynlere karşı çocuk istismarı isnadını yöneltmeme kararı sonrasında, yürürlükteki çocuk bakım tedbirinin uygulanmaya devam etmesi (bakınız *O.L. - Finlandiya* (karar), no. 61110/00, 5 Temmuz 2005);

(h) disiplin veya işten çıkarma konuları (bakınız *Mouillet - Fransa* (karar), no. 27521/04, 13 Eylül 2007; yukarıda belirtilen *Taliadorou ve Stylianou*, § 25; yukarıda belirtilen *Šikić*, §§ 42-47 ve *Çelik (Bozkurt) - Türkiye*, no. 34388/05, § 34, 12 Nisan 2011) ve

(i) başvuruçunun sosyal konut hakkının iptali (bakınız *Vassilios Stavropoulos - Yunanistan*, no. 35522/04, §§ 28-32, 27 Eylül 2007).

99. Bu davaların birçoğunda, Mahkeme 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanabilirliği lehine karar vermiştir. Mahkeme, 6. maddenin 2. fıkrasının görülmekte olan bir ceza davasına ilişkin olmayan önceki üç davada niçin uygulandığını açıklayarak, başvurucunun masraf ve tazminat hakkına dair hüküm vermenin, ceza yargılamasının durmasının “sonucu ve zorunlu doğal sonucu” veya “doğrudan devamı” olduğunu söylemiştir (bakınız yukarıda belirtilen *Englert*, § 35; yukarıda belirtilen *Nölkenbockhoff*, § 35 ve yukarıda belirtilen *Lutz* § 56). Benzer şekilde, sonraki bir dizi davada, Mahkeme, Avusturya mevzuatı ve uygulamasının “iki soru ile, yani – sanığın ceza sorumluluğu ve tazminat hakkı – soruları ile, sonraki tazminat kararının önceki ceza sorumluluğu kararının bir sonucu ve bir dereceye kadar zorunlu doğal sonucu olarak görülebilecek derecede bağlantılı olduğu”, 6. maddenin 2. fıkrasının tazminat davalarına uygulanmasına yol açtığı sonucuna varmıştır (bakınız yukarıda belirtilen *Sekanina*, § 22; yukarıda belirtilen *Rushiti*, § 27 ve yukarıda belirtilen *Weixelbraun*, § 24).

100. Mahkeme, bu düşüncayı sonraki davalarda geliştirerek, başvuruçuların tazminat davasının, tazminat ve ceza yargılamaları arasında 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanabilirliği sonucunu doğuran bir bağlantı yarattığını, tazminat davasının “ceza yargılamasından sadece zaman bakımından sonra gelmediğini fakat aynı zamanda, hem yetki hem de konu bakımından mevzuatta ve uygulamada ceza yargılamasına bağlı olduğunu” saptamıştır (bakınız yukarıda belirtilen *O.*, § 38 ve yukarıda belirtilen *Hammern*, § 46).

101. Daha önceki suç isnadından suçlu olmadığı saptanan başvuruçudan mağdurun tazminat isteme hakkına ilişkin davalarda, Mahkeme, hukuki tazminata ilişkin kararın cezai sorumluluk yükleyen bir ifade içermesi halinde, bunun, iki yargılama arasında, tazminat talebi ile ilgili karar bakımından 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanması sonucunu doğuran bir bağlantı yaratacağına karar vermiştir (bakınız yukarıda belirtilen *Ringvold*, § 38; yukarıda belirtilen *Y.*, § 42 ve yukarıda belirtilen *Orr*, § 49).

102. Daha yakın tarihlerde, Mahkeme, ceza yargılamasının düşmesinin ardından, bir kişinin cezai mahkûmiyetinin olmayışının niteliği ne olursa olsun, masumiyet karinesinin diğer yargılamalarda korunmasını gerektirdiği görüşünü ifade etmiştir (bakınız yukarıda belirtilen *Vanjak* § 41 ve yukarıda belirtilen *Šikić*, § 47). Mahkeme aynı zamanda, doğrudan veya dolaylı olarak ilgili tarafın ceza sorumluluğuna yollama yapan her makamın, beraat kararının hüküm kısmına saygı göstermesi gerektiğine işaret etmiştir (bakınız yukarıda belirtilen *Vassilios Stavropoulos*, § 39; yukarıda belirtilen *Tendam*, § 37 ve yukarıda belirtilen *Lorenzetti*, § 46).

(iii) Sonuç

103. Mevcut dava, başvuruçunun mahkûmiyetinin İMCB tarafından iptal edilmesi ve beraata yol açması sonrasındaki yargısal işlemlerde masumiyet karinesinin uygulanmasıyla ilgilidir. 6. maddenin 2. fıkrasının

yukarıda tartışılan amaçları (bakınız 92-94. paragraflar) ve içtihatların incelenmesiyle ortaya çıkan yaklaşım dikkate alındığında, Mahkeme bu kapsamda masumiyet karinesi ilkesini şu şekilde formüle etmektedir: masumiyet karinesi, bir suç isnadı olduğunda ve ceza yargılamaları beraatla sonuçlandığında, ceza yargılamasına maruz kalan kişinin hukukun gözünde masum olduğu ve bu masumiyete uygun bir şekilde muamele görmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, bu kapsamda, masumiyet karinesi, kanıtlanmayan bir itham bakımından, söz konusu kişinin masumiyetine saygı gösterilmesini sağlamak için yargılamaların bitiminden sonra aynen devam etmektedir. Mahkeme'nin bu davalarda 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanabilirliğine ilişkin yaklaşımının merkezinde bu çok önemli kaygılar bulunmaktadır.

104. Sonraki yargılamalar bağlamında 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanabilirliği sorusu her ortaya çıktığında, başvuru yukarıda belirtildiği üzere biten ceza yargılaması ile sonraki yargılama arasındaki bağın varlığını göstermek durumundadır. Örneğin, sonraki yargılamanın önceki ceza yargılamasındaki kararının incelenmesini gerektirmesi halinde ve özellikle, sonraki yargılamanın mahkemeyi; ceza kararını incelemesi, ceza dosyasındaki delilleri değerlendirmesi veya gözden geçirmesi, başvurunun suç isnadına yol açan olayların bazılarını veya hepsine katılımının değerlendirmesi veya başvurunun olası suçunun var olan belirtileri hakkında yorum yapması konularında yükümlü olduğu hallerde, böyle bir bağlantının mevcut olması muhtemeldir.

105. Yukarıda özetlenen 6. maddenin 2. fıkrasındaki güvencenin niteliği dikkate alındığında, Devletin UKSHS'nin 14(6) maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesi için 1988 Kanunu'nun 133. bölümünün çıkarılması ve bu bölümün, 4(6) maddeyle ve 7 No'lu Protokol'ün 3. maddesi ile neredeyse tamamen benzer terimlerle ifade edilmesi, Hükümet tarafından ileri sürüldüğü gibi, tartışmalı tazminat yargılamasını 6. maddenin 2. fıkrasının uygulanabilirlik alanı dışına çıkarma sonucunu doğurmaz. Bu iki madde cezai sürecin tamamen değişik yönleri ile ilgilidir; 7 No'lu Protokol'ün 3. maddesi ile, 6. maddenin 2. fıkrasında bulunanlara benzer genel güvencelerin özel bir durumu kapsayacak şekilde genişletilmesinin amaçlandığı önermesi yoktur (Karşılaştırınız: *Maaouia - France* [GC], no. 39652/98, §§ 36-37, ECHR 2000-X). Gerçekten de, 7 No'lu Protokol'ün 7. maddesi, Protokol'ün maddi maddelerinin Sözleşme'nin ek maddeleri olarak değerlendirileceğini ve "Sözleşme'nin bütün hükümlerinin buna göre uygulanacağını" açıklığa kavuşturur. 7 No'lu Protokol'ün 3. maddesinin bu nedenle 6. maddenin 2. fıkrasını kapsamayan bir *özel hüküm* biçimi oluşturduğu söylenemez.

(b) Genel ilkelerin davanın olgularına uygulanması

106. Başvuru önceden insan öldürme suçu ile itham edildiği için, bu suçun isnat edildiği zamandan itibaren masumiyet karinesi uygulanır.

Karine ile sağlanan koruma başvurusunun, o zaman temyiz etmediği mahkumiyet ile sona ermesine karşın, bu koruma, sonradan İMCB'nün kararı ile beraat etmesini takiben yeniden kurulmuştur (bakınız yukarıda 45. paragraf).

107. Bu nedenle, Mahkeme'nin bu aşamadaki inceleme görevi, yukarıda belirtilen ilgili mülahazalar dikkate alındığında (bakınız yukarıda 104. paragraf), tamamlanmış ceza yargılamaları ile tazminat yargılamaları arasında bir bağlantı olup olmadığını incelemektir. Bu açıdan, Mahkeme 1988 tarihli Kanun'un 133. bölümü kapsamındaki yargılamaların, önceki mahkumiyetin bozulmasını gerektirdiğini gözlemler. Adli hatadan dolayı tazminat için başvurma hakkının zeminini, mahkumiyetin sonradan bozulmuş olması hazırlamıştır. Bundan başka, 133. bölümde yer alan, bir arada ele alınması gereken ek ölçütlerin karşılanıp karşılanmadığını incelemek için, Devlet Bakanı'nın ve yargısal denetim davalarındaki mahkemelerin İMCB tarafından verilen kararı dikkate alması gerekmektedir. Sadece bu kararın incelenmesiyle, mevcut başvurusunun davasında beraatla sonuçlanan mahkumiyetin bozulmasının yeni kanıta dayanıp dayanmadığını ve bir adli hataya yol açıp açmadığını belirleyebilirler.

108. Mahkeme bundan dolayı başvurusunun ceza yargılaması ile sonraki tazminat yargılamaları arasında gerekli bağlantının var olduğunu gösterdiğine ikna olmuştur. Sonuç olarak, 6. maddenin 2. maddesi, başvurusunun sonraki yargılamada masumiyeti ile uyumlu bir şekilde muamele görmesini sağlamak için 1988 tarihli Kanun'un 133. bölümü çerçevesindeki yargılama bağlamında uygulanmıştır. Dolayısıyla, başvuru, Sözleşme'nin hükümleri ile *konu bakımından* bağdaşmaz olduğu gerekçesiyle, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 (a) fıkrası kapsamında reddedilemez.

109. Mahkeme, 35. maddenin 3 (a) fıkrasının anlamı içerisinde, şikayeti açıkça dayanaksız veya başka nedenle kabul edilemez bulmamaktadır. Mahkeme bu nedenle Hükümet'in kabul edilemezlik itirazını reddeder ve şikayetin kabul edilebilir olduğunu ilan eder.

C. Esas

1. Tarafların sunumları

(a) Başvurucu

110. Başvurucu, Yüksek Mahkeme ve İstinaf Mahkemesi'nin davasında verdiği ret kararının masumiyeti hakkında şüphelere yol açan gerekçelere dayandığını ileri sürmüştür. Başvurucu özellikle; Yüksek Mahkeme'nin kendisi aleyhinde hala “güçlü deliller” olduğu bulgusunun (bakınız yukarıda

31. paragraf), “jüri tarafından dinlenseydi *belki* farklı bir sonuca yol açabileceği” olgusuna İstinaf Mahkemesi tarafından yapılan yollamanın (bakınız yukarıda 33. paragraf), İstinaf Mahkemesi’nin “[İMCB’nün kararının] hesap verilecek ... hiçbir durum olmadığı yargısını taşımadığına hiçbir şüphe olmadığı” yorumunun (bakınız yukarıda 38. paragraf) ve İstinaf Mahkemesi’nin, “yeni delile göre jüriye gitmesi gereken bir durum olmadığını söylemek için hiçbir temel”in bulunmadığı” bulgusunun altını çizmiştir (bakınız yukarıda 39. paragraf). Bu yorumlar, tazminat yeterliliği açısından genel görüşlerin ışığında değerlendirilmelidir. İstinaf Mahkemesi’nin kararı, yargılanmış olsaydı başvurucunun potansiyel olarak mahkum edilebileceğini açıkça ima etmektedir.

111. Başvurucu (hepsi yukarıda belirtilen *Capeau*, *Puig Panella* ve *Tendam* davalarına dayanarak), kişinin masumiyetini kanıtlaması şartının, birçok davada 6. maddenin 2.fikrasının ihlalini oluşturduğunun saptandığına işaret etmiştir. Başvurucunun iddiasına göre, bir Devletin, tazminatın ödenebilir olmasından önce masumiyetin saptanması gerektiği şartını uygulaması halinde, tazminatın ödenebilir olmadığı bulgusunun, dolaylı olarak Devletin kişinin masumiyetini sorguladığı anlamına gelmesi kaçınılmazdır.

112. Son olarak, başvuru (hepsi yukarıda belirtilen *Sekanina*, *Rushiti* ve *Diacenco* davalarına dayanarak), Mahkeme’nin, bir beraatin bulunduğu yerde, mahkumiyet ile ilgili tek bir şüphe sesinin çıkmasının bile 6. maddenin 2. fıkrası ile bağdaşmaz olduğunu belirten içtihatlarına atıfta bulunmuştur. İMCB mahkumiyetini iptal ederken, mahkumiyetin temelini olgu ve kanıt açısından çürüdüğünü saptadığı için, başvuru kendi davasının açıkça esastan beraat olduğunda ısrar etmiştir.

113. Başvurucu, davasındaki tazminat yargılamalarında, mahkemelerin masumiyetini sorguladığı sonucuna varmıştır ve Mahkeme’yi 6. maddenin 2. fıkrasını saptamaya davet etmiştir.

(b) Hükümet

114. Hükümet mevcut davada 6. maddenin 2. fıkrasının ihlali bulunduğu karşı çıkmıştır. 1988 Kanun’un 133. bölümü, beraatin doğruluğunu veya başvurucunun masum sayılma hakkını sorgulamadığı için masumiyet karinesini ihlal etmemiştir. Başvurucunun atıfta bulunduğu, yukarıda belirtilen, *Rushiti* gibi davalar, 6. maddenin 2. fıkrasının bir kere beraat eden bir kişinin kendisine daima mutlak biçimde masum olarak muamele edileceği anlamındaki aşırı yorumunu haklı kılacak şekilde yorumlanamaz. Hükümet (yukarıda belirtilen *Y.* davasına atıfta bulunarak) böyle bir yorumun, 7 No’lu Protokol’ün 3. maddesi ile aynı olgulardan kaynaklanan hukuk yargılamalarının 6. maddenin 2. fıkrası ile bağdaşırılığına ilişkin Mahkeme içtihatları ile bağdaşmadığını ileri sürmüştür.

115. Hükümet, başvuru tarafından belirtilenler dahil, Mahkeme'nin tazminat davalarına ilişkin önceki davalardaki kaygısının, tazminatın reddi kararının hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde suçluluk varsayımına dayanması ve kullanılan ifadelerin basit şüphe ya da varsayımları aşması olduğunu belirtmiştir. Tam tersine, tazminatın 1988 Kanunu'nun 133. bölümü gereğince genel olarak veya başvurunun davasında özel olarak reddedilmesinde, benzer bir problem yoktur. Kullanılan dilden başvurucuya atfedilebilir hiçbir suçun olmadığına açıkça anlaşılması şartıyla tazminat talebinin reddi, 6. maddenin 2. fıkrası ile bağdaşacaktır (yukarıda belirtilen *A.L.* davasına referans yaparak).

116. Son olarak, Hükümet (hepsi yukarıda belirtilen *Šikić, Vanjak ve Bok* davalarına referans yaparak) hukuk ve disiplin davaları bağlamında masumiyet karinesinin işletilmesi konusunda Mahkeme'nin içtihadına atıfta bulunmuştur. Bu içtihat, ceza yargılaması dışında masumiyet karinesinin alanı hususunda Mahkeme'nin esnek bir yaklaşımı kabul ettiğini teyit etmiştir ve hukuk ve disiplin yargılamalarının etkili yürütülmesini sağlama gereği bakımından hassastır.

117. Hükümet iç hukuk mahkemesi kararlarında başvurunun beraatine zarar verecek veya şüphe uyandıracak hiçbir şey olmadığı sonucuna varmıştır. Bu nedenle mevcut davada Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrasının ihlali yoktur.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

118. Mahkeme, mevcut davanın, davalı Devlet'in taraf olmadığı 7 No'lu Protokol'ün 3. maddesi ile 1988 tarihli Kanunu'nun 133. bölümü uyarınca kurulan tazminat sistemine uygunlukla ilgili olmadığını gözlemler (bakınız yukarıda 70. paragraf). Bu maddeye uyulup uyulmadığını değerlendirmek bu nedenle kendisine düşmez; davalı Devlet'in bu maddede yer alan “adli hata” deyimine verdiği yorumu değerlendirmek de, bu yorumun 6. maddenin 2. fıkrasında düzenlenen masumiyet karinesi ile uyuşmadığının söylenmesi dışında, Mahkeme'nin görevi değildir.

119. Yukarıda açıklandığı üzere, iki yargılama arasında bir bağlantı olduğu saptandığında, Mahkeme davanın bütün koşullarında masumiyet karinesine saygı gösterilip gösterilmediğini saptamalıdır. Bu nedenle, Mahkeme'nin yaklaşımını incelemeye, esastan incelediği önceki karşılaştırılabilir davaları gözden geçirerek başlamak uygun olacaktır.

(a) Önceki karşılaştırılabilir davalarda Mahkeme'nin yaklaşımı

120. Yukarıda belirtilen, ceza yargılamasının durdurulmasını takiben başvurunun savcılık masraflarını ödemesini gerektiren bir emir ile ilgili önceki *Minelli* davasında, Mahkeme uygulanabilir ilkeleri aşağıdaki gibi göstermiştir:

“37. Mahkeme kararına göre, sanığın önceden hukuken suçlu olduğu kanıtlanmamışsa ve özellikle savunma hakkını kullanma şansı olmamışsa, sanık ile ilgili bir kararın suçlu olduğunu yansıtmaması halinde masumiyet karinesi ihlal edilecektir. Masumiyet karinesi resmi bulgu olmadan da ihlal edilebilir; Mahkeme’nin sanığın suçlu olduğunu düşündüğünü gösteren bazı gerekçelerin bulunması yeterlidir.”

121. Eski bir sanığın tazminat ve savunma masrafları için yaptığı başvurularla ilgili açılan ilk davalarda, Mahkeme, yargılamanın durdurulmasının ardından tutukluluk için tazminat ve sanığın gerekli masraf ve harcamalarının ödenmesini reddeden bir kararın, bu kararın hüküm kısmından ayrılamayan destekleyici gerekçelerin, sanığın önceden hukuken suçlu olduğu kanıtlanmadan ve özellikle savunma hakkını kullanma şansı olmadan suçluluğunun saptanmasıyla esas olarak aynı anlama gelmesi halinde, 6. maddenin 2. fıkrası kapsamında bir sorun ortaya çıkarabileceğini açıklayarak, *Minelli* davasında ortaya konulan ilkedен yararlanmıştır (bakınız yukarıda belirtilen *Englert*, § 37; yukarıda belirtilen *Nölkenbockhoff*, § 37; ve yukarıda belirtilen *Lutz*, § 60). Üç dava da, beraattan değil düşme ile sona eren ön ceza yargılamaları ile ilgilidir. 6. maddenin 2. fıkrasının ihlalini saptarken, Mahkeme, iç hukuk mahkemelerinin bir “şüphe durumu”nu tanımladığını ve kararlarının herhangi bir suçlu bulgusu içermediğini açıklamıştır.

122. Sonraki *Sekanina* davasında, Mahkeme, ceza davasının suçlamanın esasına ilişkin bir kararla bitmemekle birlikte, beraat kararı kesinleştiğinde böyle bir şüpheyeye dayanılmasının artık mümkün olmaması şartıyla, sanığın masumiyeti ile ilgili şüphenin seslendirilmesinin makul olduğunu açıklığa kavuşturarak, düşen ceza yargılamaları ile nihai beraat kararının verildiği davalar arasında bir ayırım yapmıştır (yukarıda 30. paragrafta belirtilmiştir). Böylece *Sekanina* ilkesinin, *Minelli* davasında kurulan ilkeyi, ceza yargılamasının durdurulduğu davalarla sınırlandırmaya çalıştığı görünmektedir. İçtihatlar, sonraki davalarda *Minelli* ilkesinin tutarlı bir şekilde genel uygulanabilir ilke olarak belirtildiği göstermektedir (bakınız yukarıda belirtilen *Leutscher*, § 29; yukarıda belirtilen *Mulaj ve Sallahi*; yukarıda belirtilen *Baars*, §§ 26-27; yukarıda belirtilen *Capeau*, § 22; yukarıda belirtilen *A.L.*, § 31; yukarıda belirtilen *Panteleyenکو*, § 67 ve yukarıda belirtilen *Grabchuk*, § 42). *Sekanina* davasında yapılan, davaların durdurulması ve beraat davaları arasındaki ayırım, *Sekanina* davası sonrası beraat kararları ile ilgili davaların çoğunluğunda uygulanmıştır (örneğin bakınız, yukarıda belirtilen *Rushiti*, § 31; *Lamanna - Avusturya*, no. 28923/95, § 38, 10 Temmuz 2001; yukarıda belirtilen *Weixelbraun*, 25; yukarıda belirtilen *O.*, § 39; yukarıda belirtilen *Hammern*, § 47; yukarıda belirtilen *Yassar Hussain*, §§ 19 ve 23; yukarıda belirtilen *Tendam*, §§ 36-41; yukarıda belirtilen *Ashendon ve Jones*, §§ 42 ve 49 ve yukarıda belirtilen *Lorenzetti*, §§ 44-47, fakat her ikisi de yukarıda belirtilen *Del Latte* ve *Bok* davaları ile kıyaslayın ve karşılaştırın).

123. Ceza yargılamasının durdurma ya da beraatla sonuçlandığına bakılmaksızın, mağdurlar tarafından açılan hukuki tazminat taleplerini içeren davalarda, Mahkeme, ceza sorumluluğu muafiyetine hukuki tazminat davalarında saygı gösterilmesi gerekmesine karşın, tazminat ödenmesi bakımından daha hafif bir ispat yüküne dayanılarak, aynı olgulardan kaynaklanan hukuki sorumluluğun saptanmasının engellenmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Öte yandan, tazminata ilişkin iç hukuk kararının, davalı Devlete cezai sorumluluk atfedilebilecek bir ifade içermesi halinde, bu, Sözleşme'nin 6. maddesinin alanına giren bir sorun ortaya çıkaracaktır (bakınız yukarıda belirtilen *Ringvold*, § 38; yukarıda belirtilen *Y.*, §§ 41-42; yukarıda belirtilen *Orr*, §§ 49 ve 51 ve yukarıda belirtilen *Diacenco*, §§ 59-60). Bu yaklaşım beraat eden başvuruçuların sigortacılara karşı açtığı hukuk davalarında da izlenmiştir (bakınız her ikisi de yukarıda belirtilen *Lundkvist* ve *Reeves*).

124. Mahkeme, disiplin işlemlerini içeren davalarda, başvuruçunun mahkumiyetle sonuçlanmayan önceki suç isnadındaki aynı olgulardan kaynaklanan bir disiplin suçundan suçlu bulunduğu hallerde, 6. maddenin 2. fıkrasının otomatik ihlalinin bulunmadığını kabul etmiştir. Mahkeme, disiplin organlarının, kendi önlerinde bulunan davaların olgularını bağımsız olarak saptamakla yetkilendirildiklerini ve cezai suçlar ile disiplin suçlarının kurucu unsurlarının aynı olmadığını vurgulamıştır (bakınız yukarıda belirtilen *Vanjak*, §§ 69-72 ve yukarıda belirtilen *Šikić*, §§ 54-56).

125. Mahkeme'nin 6. maddenin 2. fıkrası kapsamındaki içtihatlarının yukarıdaki incelemesinden, ceza yargılamasının bitmesinden sonraki yargılama bağlamında, maddeyi ihlal edecek koşulların belirlenmesi bakımından tek bir yaklaşımın olmadığı çıkmaktadır. Mahkeme'nin mevcut içtihatlarının gösterdiği üzere, birçok şey, tartışmalı kararın kabul edildiği yargılamanın niteliğine ve kapsamına bağlı olacaktır.

126. Hangi yaklaşımın uygulandığı önemli olmaksızın bütün durumlarda, kararın 6. maddenin 2. fıkrası ile bağdaşıp bağdaşmadığı ve gerekçesi değerlendirilmesinde, karar alanların kullandığı dil son derece önemlidir. (örneğin bakınız yukarıda belirtilen *Y.*, §§ 43-46; yukarıda belirtilen *O.*, §§ 39-40; yukarıda belirtilen *Hammern*, §§ 47-48; yukarıda belirtilen *Baars*, §§ 29-31; yukarıda belirtilen *Reeves*; yukarıda belirtilen *Panteleyenکو*, § 70; yukarıda belirtilen *Grabchuk*, § 45 ve *Konstas - Yunanistan*, no. 53466/07, § 34, 24 Mayıs 2011). Böylece iç hukuk mahkemesinin başvuruçunun “isnad edilen ... suçları işlemiş” olmasının “açıkça muhtemel” olduğuna karar verdiği bir davada, Mahkeme, kararın hukuk yargılaması sınırlarını aştığını ve dolayısıyla beraatin doğruluğuna dair şüphe doğurduğunu saptamıştır (bakınız yukarıda belirtilen *Y.*, § 46; aynı zamanda bakınız yukarıda belirtilen *Orr*, § 51 ve yukarıda belirtilen *Diacenco*, § 64). Benzer şekilde, iç hukuk mahkemesinin bir suçun işlendiğini saptamak için ceza dosyasının yeterli delil içerdiğine işaret ettiği hallerde, kullanılan dilin masumiyet karinesini ihlal ettiği saptanmıştır

(bakınız yukarıda belirtilen *Panteleyenko*, § 70). Mahkeme'nin kararının suç şüphesinin açıkça ortadan kaldırılmadığına atıfta bulunduğu davalarda, 6. maddenin 2. fıkrasının ihlali saptanmıştır (bakınız örneğin yukarıda belirtilen *Sekanina*, §§ 29-30 ve yukarıda belirtilen *Rushiti*, §§ 30-31). Öte yandan, tekil yargılamanın niteliği ve kapsamı dikkate alındığında, bir parça talihsiz dil kullanımı bile kesin olmayabilir (bakınız yukarıda 125. paragraf). Mahkeme'nin içtihatları, iç hukuk makamları ve mahkemeleri tarafından kullanılan dili eleştirmesine karşın, 6. maddenin 2. fıkrasının hiçbir ihlalinin saptanmadığı örnekleri de içermektedir (bakınız yukarıda belirtilen *Reeves* ve yukarıda belirtilen *A.L.*, §§ 38-39).

(b) Başvurucunun masum sayılma hakkına bu davada saygı gösterilip gösterilmediği

127. Yargılamada yeni delil mevcut olması, jürinin kararını etkileyebilecek nitelikte olduğu için, başvurucunun mahkumiyet hükmünün İMCB tarafından “kesin olmadığı” gerekçesiyle iptal edilmesi, mevcut davanın genel kapsamı ile ilişkilidir (bakınız yukarıda 20. paragraf). İMCB, suçun makul şüphenin ötesinde saptanıp saptanmadığına karar vermek için, bütün delilleri, yeni delil ışığında, bizzat değerlendirmemiştir. Mahkumiyeti iptal edildiği dönemde, başvurucu hapis cezasını zaten çektiği için yeniden yargılama kararı verilmemiştir (bakınız yukarıda 21., 26. ve 34. paragraf). 1968 tarihli Ceza Temyiz Kanunu'nun 2(3) bölümü gereğince, başvurucunun mahkumiyetinin iptali, beraat hükmünün yürürlüğe girmesine yol açmıştır (bakınız yukarıda 45. paragraf). Öte yandan, başvurucunun beraatı, Mahkeme'ye göre, gerçek anlamda bir “esastan” beraat değildir (her ikisi de yukarıda belirtilen beraatin, makul bir şüphenin sanığın lehine dikkate alınacağı ilkesine dayandığı *Sekanina* ve *Rushiti* davaları ile kıyaslayın ve karşılaştırın). Bu anlamda, resmi olarak bir beraat olmasına karşın, başvurucu aleyhindeki ceza yargılamasının durdurulmasının, ceza davasının düştüğü davalarda mevcut olan özelliklerin çoğunu paylaştığı düşünülebilir (örneğin bakınız hepsi yukarıda belirtilen *Englert*, *Nölkenbockhoff*, *Lutz*, *Mulaj* ve *Sallahi*; *Roatis* - *Avusturya* (karar), no. 61903/00, 27 Haziran 2002 ve *Fellner* - *Avusturya* (karar), no. 64077/00, 10 Ekim 2002).

128. 1988 tarihli Kanun'un 133. bölümünün, herhangi bir tazminat hakkının ortaya çıkmasından önce, belirtilen ölçütlerin yerine getirilmesini aradığı olgusuna dikkat çekmek de önemlidir. Bu ölçütler, kısaca söylemek gerekirse; davacının önceden mahkum olması, mahkumiyetin sonucu olarak cezalandırmaya maruz kalması, süresi geçtikten sonra temyize izin verilmesi ve temyize izin verme gerekçesinin, yeni olgunun makul şüphenin ötesinde bir adli hata olduğunu göstermesine dayanması. Bu ölçütler, çok küçük dil farklılıklarıyla, 6. maddenin 2. fıkrası ile bağdaşacak şekilde okunabilecek olan, Sözleşme'nin 7 No'lu Protokolü'nün 3. maddesi hükümlerini yansıtır. Mahkeme buna göre, bu ölçütlerde, beraat eden bir

kişinin masumiyetini sorgulayan ve bizzat mevzuatın başvuruçunun suçluluğunun değerlendirmesini gerektiren hiçbir şey olmadığına ikna olmuştur.

129. Mahkeme ayrıca beraatı sonrasında tazminat alma ihtimalinin, davalı Devlette, anlamlı bir biçimde 133. bölüm ölçütleri ile sınırlandırıldığını gözlemler. Süresi içinde başvuruçulan bir temyiz yargılaması sırasında verilen beraatın, 133. bölüme göre herhangi bir tazminat hakkına yol açmadığı açıktır. Benzer şekilde, yargıcın jüriye eksik açıklama yapmasına veya haksız delillerin kabulüne dayanan temyiz yoluyla beraat edilmesi, 1988 Kanunu'nun 133. bölümünde belirtilen ölçütleri karşılamayacaktır. Yasamanın amacını uygulamaya koymak açısından mevzuatı yorumlamak iç hukuk mahkemelerinin görevidir ve bunu yaparken, başvuruçunun masumiyetini hiçbir zaman sorgulamamaları şartıyla, “adli hata”nın saptanması için bir beraattan daha fazlasının gerekli olduğu sonucuna ulaşma hakkına sahiptirler. Mahkeme bu nedenle Lordlar Kamarası'nın *Mullen* davasındaki yargıçları ile mevcut davada İstinaf Mahkemesi'nin kararından sonra, Temyiz Mahkemesi'nin *Adams* davasındaki yargıçları tarafından bu terimle ilgili yapılan değişik yorumlarla ilgilenmemektedir. Mahkeme'nin değerlendirmesi gereken şey, iç hukuk mahkemelerinin yerine getirmesi gereken görevin niteliği dikkate alındığında ve başvuruçunun mahkumiyetini iptal eden karar bağlamında (bakınız yukarıda 127. paragraf), kullandıkları dilin 6. maddenin 2. fıkrası ile güvence altına alınan masumiyet karinesi ile bağdaşp bağdaşmadığıdır.

130. Mahkemelerin görevinin niteliği bakımından, beraatın nedenlerini ve yeni olgunun bir adli hata bulunduğunu makul şüphenin ötesinde gösterdiğinin ne derecede söylenebileceğini belirlemek için, 133. bölüm ölçütlerinin yerine getirilip getirilmediğinin incelenmesinin iç hukuk mahkemelerinin mahkumiyeti iptal eden İMCB kararına atıfta bulunmasını gerektirdiği açıktır. Bununla ilgili olarak, yargılamanın kapsamı, Yüksek Mahkeme'yi ve sonradan da Temyiz Mahkemesi'ni, İMCD'sinin kararını 133. bölüm ölçütleri ışığında değerlendirme yapmakla yükümlü kılmıştır.

131. Yüksek Mahkeme'nin kararına tekrar baktığında, Mahkeme, yargıcın İMCB'nün bulgularını incelediğini, bu bulguların “yeni yargılamanın tamamlanmasında... dava yargıcının davacının beraat etmesi için jüriye açıklama yapmakla yükümlü olduğu önermesi ile tutarlı” bulunduğu görüşünde olduğunu gözlemler (bakınız yukarıda 25. paragraf). Mahkemelerin baktığı 133. bölüm tazminatları sorusu ile ilgili önceki davaları inceledikten sonra, Yargıç, jürinin, adli bir hata olduğunu makul şüphenin ötesinde gösteren farklı bir sonuca ulaşabileceği bir durumu tanımlamanın 133. bölümün ifadesi dışında kaldığını düşünmüştür (bakınız yukarıda 30. paragraf). Başvuruçunun davasında, İMCB ve dava jürisi tarafından dinlenen tıbbi deliller, başvuruçuya karşı “kuvvetli kanıt” bulunduğunu göstermiştir ve bu sorunu karara bağlamak jürinin görevidir (bakınız yukarıda 31. paragraf). Yargıç, İMCB'nün sadece, yargılamada

sunulan delillerle birlikte dikkate alındığında, yeni delilin, jürinin başvuruçuyu “haklı olarak beraat ettirme” “olasılığını yarattığı” kararını verdiği sonucuna varmıştır. Bu, davada adli bir hata bulunduğunu makul şüphenin ötesinde göstermek bakımından tamamen yetersizdir (bakınız yukarıda 32. paragraf).

132. İstinaf Mahkemesi de kendi hesabına mahkumiyeti iptal eden kararın hükümlerine atıfta bulunmuştur. Mahkeme, İMCB’nün, şimdi elde olan delil “jüri tarafından dinlenseydi, *belki* farklı bir sonuca yol açabileceğine” karar verdiğini açıklamıştır (bakınız yukarıda 33. paragraf). Mahkeme daha sonra, İMCB’nün kararının, yeni delile göre başvuruçunun hesap vereceği ve jüriye gitmesi gereken bir durum olmadığını “söylemek için hiçbir temel” bulunmadığı “anlamını taşımadığını” söylemiştir (bakınız yukarıda 38-39. paragraflar).

133. Başvuruçunun davasının olgularının “adli hata” kapsamına girip girmediği tartışılırken, hem Yüksek Mahkeme’nin hem de İstinaf Mahkemesi’nin, Lord Bingham ve Lord Steyn’in bu terim bakımından Lordlar Kamarası’nın *R (Mullen)* davasında yaptıkları çelişen yorumlara atıfta bulundukları doğrudur. Lord Steyn’in bir adli hatanın sadece masumiyetin makul şüphenin ötesinde saptandığı durumda ortaya çıkacağı görüşünde açıkladığı üzere, masumiyet konusunda ve İMCB’nün bir mahkumiyeti iptal eden kararının genel olarak masumiyeti gösterme derecesinde zorunlu olarak tartışmalar bulunmaktaydı. Bu açıdan, 7 No’lu Protokol’ün 3. maddesinin amacının sadece, ilgili kişinin “açıkça masum” olduğunun doğrulanması durumunda tazminat ödeme yükümlülüğü getirmek olduğunu açıklayan bu Protokol’ün Açıklayıcı Belgesi’ne referans yapılmıştır (bakınız yukarıda 72. paragraf). Kökeni uluslararası belgeleri biçimlendiren hükümlerde – mevcut durumda, UKSHS 14(6) maddesi ile 7 No’lu Protokol’ün 3. maddesinde – yatan “adli hata” gibi belirsiz bir yasal kavramı tanımlamaya çalışırken, ulusal yargıçların bu maddelerle ilgili uluslararası içtihatlarla ve bu belgeleri yapanların anlayışlarını ortaya koyan hazırlık sürecine atıfta bulunmasının anlaşılması tamamen mümkündür. Öte yandan, Açıklayıcı Belge’nin bizzat, Protokol’e dahil edilen hükümlerin anlaşılmasını kolaylaştırmayı amaçladığını, metnin buyurucu bir yorumunu oluşturmadığını belirtmektedir (bakınız yukarıda 71. paragraf). Belgenin masumiyetin gösterilmesi ihtiyacına ilişkin referanslarının, Mahkeme’nin 6. maddenin 2. fıkrası hususundaki müdahaleci içtihadı tarafından artık geride bırakıldığı düşünülmelidir. Fakat hepsinin ötesinde önemli olan, Yüksek Mahkeme ve İstinaf Mahkemesi kararlarının, başvuruçunun Lord Steyn’in masumiyeti gösterme testini yerine getirmesini gerektirmemesidir. Yüksek Mahkeme *R (Mullen)* davasının olgularının başvuruçunun davasından çok farklı olduğunu ve *R (Mullen)* davasındaki kararın *gerekçesinin* başvuruçunun davasındaki çözüme yardımcı olmadığını özellikle vurgulamıştır (bakınız yukarıda 27. paragraf).

134. Yapmakla yükümlü oldukları yorum bağlamında düşünüldüğünde, Mahkeme, iç hukuk mahkemeleri tarafından kullanılan dilin, başvurunun beraat hükmüne zarar verdiği veya kendisine masumiyeti ile bağdaşmayan bir şekilde muamele yaptığını söylemenin mümkün olduğunu düşünmemektedir. Mahkeme’ler, 133. bölüm gereğince yapmaları gerektiği üzere, bir “adli hata” olup olmadığını saptama ihtiyacına yönelmişlerdir. Bir “adli hata”nın ortaya çıkıp çıkmadığını değerlendirirken, mahkemeler, temyizde mevcut olan delillere dayanarak, başvurunun beraat etmesi veya mahkum olması gerektiği veya beraat veya mahkumiyet ihtimali yorumunu yapmamıştır. Aynı şekilde, delillerin başvurunun suçluluğu veya mahkumiyetine işaret ettiği yorumunu da yapmamışlardır. Mahkemeler sadece bizatihi tarihi soru olan, yeni delillerin yargılama öncesi veya süresince mevcut olması halinde yine de başvuru açısından hesap vermesi gereken bir durum olabileceğini ele alan İMCB’nün ulaştığı kararın doğruluğunu kabul etmiştir. Yeniden yargılama kararı verilirse, delilleri değerlendirme görevinin jüriye ait olduğunu ısrarla tekrarlamışlardır (bakınız yukarda 31., 33. ve 38-39. paragraflar).

135. Bu açıdan, Mahkeme, İngiltere’de ceza usul hukukuna uygun olarak, bir ceza davasında savcılık delilini iddianame üzerinden değerlendirmenin ve sanığın suçluluğuna karar vermenin jürinin görevi olduğunu vurgular. Başvurunun davasında İMCB’nün görevi, 1968 tarihli Kanun’un 2(1)(a) bölümü anlamında mahkumiyet hükmünün “kesin” olup olmadığına karar vermek (bakınız yukarda 43. paragraf) ve şimdi mevcut olan delillere dayanarak başvurunun suçunun makul şüphenin ötesinde saptanıp saptanmadığına karar verirken, kendisini jürinin yerine koymamaktır. Başvurunun davasında yeniden yargılama kararı verilmemesi, başvuruycuyu diğer ceza davası nedeniyle katlanacağı stres ve endişeden korumuştur. Başvurucu da yeniden yargılama yapılması gerektiğini ileri sürmemiştir. Hem Yüksek Mahkeme hem de İstinaf Mahkemesi bir adli hatanın ortaya çıkıp çıkmadığını saptamak için, İMCB’nün kararına geniş şekilde referans yapmıştır ve davanın sonucuna dair herhangi bir özerk karar vermeye çalışmamışlardır. İMCB’nün ne mahkumiyet hükmünün kesin olmadığı kararında ne de İMCB’nün kendisinde bulunan delillerin değerlendirilmesinde hata yaptığını sorgulamışlardır. İMCB’nün bulgularını olduğu gibi kabul etmişlerdir ve herhangi bir değişiklik veya yeniden değerlendirme yapmadan, 133. bölüm ölçütlerinin yerine getirilip getirilmediğine karar vermek için bu bulgulardan yararlanmışlardır.

136. Mahkeme bu nedenle, Yüksek Mahkeme ve İstinaf Mahkemesi’nin başvurunun davasındaki kararlarının, başvurunun beraat ettiği insan öldürme isnadı bakımından yararlandığı masumiyet karinesine saygısızlık göstermediğine ikna olmuştur. Buna göre, Sözleşme’nin 6. maddesinin 2. fıkrasının hiçbir ihlali söz konusu değildir.

BU NEDENLERLE, MAHKEME OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvuruyu kabul edilebilir *ilan eder*;
2. Sözleşme'nin 6. maddesinin 2. fıkrasının ihlalinin bulunmadığına *karar verir*.

Mahkeme İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkralarına uygun olarak İngilizce ve Fransızca olarak hazırlanmış ve Strazburg'daki İnsan Hakları Binasında 12 Temmuz 2013 tarihinde yapılan aleni duruşmada tefhim edilmiştir.

Michael O'Boyle
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Dean Spielmann
Başkan

Sözleşme'nin 45. maddesinin 2. fıkrası ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 74. maddesinin 2. fıkrasına uygun olarak, Yargıç De Gaetano'nun aşağıdaki ayrı görüşü bu karara eklenmiştir.

D.S.
M.O'B.

Farklı görüşler çevrilmemiştir, fakat Mahkeme'nin içtihat veri tabanı HUDOC üzerinden ulaşılabilecek olan kararın resmi dil(leri) versiyonunda, İngilizce ve/veya Fransızca olarak yer alacaktır.

© Avrupa Konseyi/İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi, 2013

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin resmi dilleri İngilizce Fransızca'dır. Bu çeviri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Vakıf Fonu'nun desteği ile hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamakta ve Mahkeme de çevirinin kalitesi bakımından herhangi bir sorumluluk almamaktadır. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin içtihat veri tabanı HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya Mahkeme'nin paylaştığı diğer veri tabanları üzerinden indirilebilir. Yukarıdaki telif hakkının belirtilmesi ve İnsan Hakları Vakıf Fonu'na atıfla birlikte, davanın tam başlığının alıntılanması şartıyla ticari olmayan amaçlarla yeniden çoğaltılabilir. Bu çevirinin herhangi bir bölümü ticari amaçlarla kullanılmak isteniyorsa, lütfen iletişim kurunuz publishing@echr.coe.int

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor

does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.** Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.